Ազգ

Azg
armenian daily

Հոկտեմբեր 1
Ուրբաթ
1993

ՌԱՄԿԱՎԱՐ
ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
9 տարի, թիւ 188 (439)
գինը 10 ռ.
դասիչ 69149

Երեւան 375010
Հանրապետութեան 47

հեռ. 581841, ֆաքս 562941
տելեքս 243266 CPIRI SU

Աղետ

Ուժգին երկրաշարժ Հնդկաստանում. ավելի քան 3 հազար զոհվածներ

Վերջին 50 տարիների ամենաուժգին երկրաշարժը երեկ պատահեց Հնդկաստանում, Մահարաշտրա նահանգում: Ռիխտերի աստիճանաչափով 7 բալից ավել երկրաշարժը հիմնահատակ կործանեց մի քանի տասնյակ բնակավայրեր եւ մեծ ավերածություններ առաջացրեց Կիլլարի եւ Ումարգա քաղաքներում: Պաշտոնական տվյալների համաձայն, զոհերի թիվն անցնում է 10 հազարից: Երկրաշարժից հետո մի քանի ժամվա ընթացքում ոստիկանությունը հավաքել է ավելի քան 3 հազար դիակ: Բանակը լծվել է օգնության գործին, կազմակերպելով աղետյալների էվակուացումը, նրանց ջուր, սննդեղեն ու վրաններ տրամադրելու գործը: Միջազգային ու տեղական փրկարար ջոկատները երեկվա արդեն ձեռնարկել էին փրկարար աշխատանքներ:

Խմբագրական

Ռ-ԱԿ-ը նոր հրամայականների դիմաց

72 տարի առաջ, հոկտեմբերի 1-ին, Պոլսում, վեց կուսակցութիւնների ու կազմակերպութիւնների միաձուլումով ստեղծուած Ռամկավար ազատական կուսակցութեանը միշտ էլ վիճակուած է եղել ազգային քաղաքական գլխաւոր հրամայականների դիմագրաւումը: Եւ նա այդ արել է առանց բարդոյթների, առանց անցեալի իր վաստակի բեռան տակ կքելու: Միշտ իր արարքները համախոհական շարժման վերածելու ձգտումով: Միշտ իրատես ու առարկայական մօտեցումով: Եթէ այդ հրամայականը կուսակցութեան ծննդեան օրերին եղել է ցեղասպանուած եւ բռնագաղթեցուած, «փոքր ազգի» վերածուելու դատապարտուած արեւմտահայութեան ֆիզիկական ապահովութիւնը՝ որբանոցներ եւ որբախնամ աշխատանքներից մինչեւ հայ դպրոցների համար արհեստանոցների ստեղծումը, բուժարանների կառուցումը, ՌԱԿ-ը գլխաւոր շեշտը դրել է մեր ժողովրդի այդ կարիքների բաւարարման վրայ, այդ եւ յարակից աշխատանքների տակ հասկանալով ազգապահպանում հրամայականի գործնականացումը: Յետագային, գաղութների ֆիզիկական ապահովութեան ստեղծումից յետոյ, երբ հրամայական դարձել է նորահաս սերունդներին հայեցի կրթութիւն ջամբելը, ապա ՌԱԿ-ը իր գլխաւոր դաստիարակութիւնն է նկատել բազմաթիւ այդ աշխատանքներին նուիրուելը, ազգապահպանում բառի տակ հասկանալով ոչ թէ հայը ինքնանպատակ կերպով հայ պահելու մղումը, այլ նրան ազգային գերագոյն նպատակների համար նախապատրաստելը: Իսկ երբ որ այդ հրամայականը դարձել է դիմադրում հանդէպ խորհրդային Հայաստանի, ՌԱԿ-ը սփիւռքահայութեան մէջ մարմնաւորել է ազգային, եւ ոչ թէ քաղաքական-գաղափարախօսական, կողմնորոշում՝ նիւթական ու հոգեւոր միջոցներով օժանդակել Հայոց հայրենիքի ֆիզիկական գոյութեանը, ժողովրդի բարգաւաճմանը, երկրորդական, անցողիկ նկատելով այնտեղ տիրող գաղափարախօսութիւնն ու վարչակարգը:

Իսկ ներկայիս, երբ Արցախեան պայքարի եւ խորհրդային կայսրութեան փլուզման հետեւանքով Հայաստանը դարձել է անկախ պետութիւն, ՌԱԿ-ը նոր հրամայականների առաջ է կանգնած նաեւ մայր հայրենիքի ներսում, որտեղ վերահաստատուել է դարձեալ 70 տարիների վտարանդիութիւնից յետոյ: Այդ հրամայականներից առաջինը եթէ մեր նորանկախ պետականութեան ամրապնդումն է իր սահմանադրական իշխանութիւններով, բանակով եւ տնտեսութեամբ, ապա ՌԱԿ-ը քանիցս տուել է ապացոյցները իր պատրաստակամութեան: Եթէ հրամայական դարձել է Հայաստանում սեփականութեան տարբեր ձեւերի, արդիւնաբերողների, առեւտրականների գործարար աշխատանքների ապահովումը, ապա ՌԱԿ-ը, նոյնինքն իր գաղափարախօսութեան էութիւնից դրդուած պատրաստ է սատար ու պաշտպան կանգնել տնտեսական ազատականութեանը: Եթէ այդ հրամայականն այսօր նաեւ համախոհութիւն հաւասարակշռութիւն ստեղծելն է Հայաստանում եւ Սփիւռքում գործող քաղաքական ուժերի միջեւ, հայկական քաղաքական նոր մշակոյթի ձեւաւորումը, ապա ՌԱԿ-ը պատրաստակամ է նուիրուել նաեւ այդ գործին, որը գլխաւոր ու թերեւս միակ երաշխիքն է հայ պետականութեան կայունութեան, Սփիւռք-Հայրենիք յարաբերութիւնների արդիւնաւորման: ■

Թեժ կետ

ԱԲԽԱԶՆԵՐԸ ԳՐԱՎԵՑԻՆ ՕՉԱՄՉԻՐԸ

Նահանջող վրացիները սպանում եւ հրկիզում են հայերին

Վրաց-աբխազական հակամարտության գոտու շրջանակների ընդլայնման ու աբխազ ուժերի հաղթական առաջխաղացումների հետ մեկտեղ Աբխազիայում շարունակվում են վրացական զորքերի թողած հետքերի բացահայտումները: Սնարք գործակալությունը հենվելով ԻՄՄ-տրես գործակալության Գուդաուտայից տված հաղորդման վրա, հայտնում է, որ Աբխազիայի Գերագույն խորհրդի մարդու իրավունքների եւ ազգամիջյան հարաբերությունների հանձնաժողովը հայտնաբերել է վրացական զորքերի կողմից մարդու իրավունքների ոտնահարման նորանոր փաստեր Աբխազիայի տարածքների օկուպացիայի ընթացքում:

42-ամյա Ռուբիկ Ասատրյանի վկայությամբ, սեպտեմբերի 23-ին նահանջող վրաց զինվորականները գնդակահարել են նրա կնոջը՝ Մարգո Մինասյանին: Սուխումի Մախարաձե փողոցում նրանք սպանել են 20 մարդու, առավելապես հայերի: Ներքին Յաշտուխա գյուղում մասնավոր տան նկուղում կենդանի հրկիզվել են 16 խաղաղ բնակիչներ, նորից հայեր: Հանձնաժողովն իր տրամադրության տակ ունի առանց մեղադրանքների գնդակահարված անձանց ցուցակներ: Աբխազական աղբյուրները պարզաբանել են նաեւ վրացական կառավարության նախագահ Ժիուլի Շարտավայի մահվան պարագան: Ըստ նրանց, Շարտավան ինքնասպան է եղել ձերբակալման ժամանակ եւ ոչ թե գնդակահարվել, ինչպես պնդում է Թբիլիսին:

Միաժամանակ աբխազական զորքերը շարունակում են հաղթարշավը:

Գուլրիփշի շրջանում հարձակողական մարտեր վարող աբխազական ուժերը, շարունակելով առաջընթացը եւ չորեքշաբթի օրը Կոդորի գետի մոտ միանալով Օչամչիրի շրջանում գործող աբխազական կազմավորումներին, այդպիսով ճնշել են Օչամչիրի եւ Աբխազիայի Տղվարչելիի շրջանի 13 ամիս տեւած շրջափակումը: Ինչպես հաղորդում է ԻՖ-ը, վկայակոչելով Աբխազիայի պաշտպանության նախարարությունը, աբխազներն ամբողջությամբ վերահսկում են Տղվարչելիից Սուխում ընկած ճանապարհը: Երեկ Տղվարչելի էին ուղարկվելու սննդամթերքով առաջին ավտոշարասյուները: Գուդաուտայից տեղեկացված աղբյուրների տվյալներով, աբխազական ուժերը մոտ օրերս կարող են դուրս գալ Վրաստանին սահմանակից Ինգուրի գետի մոտ:

Երեկ կեսօրից հետո աբխազական կազմավորումները գրավել են նաեւ Օչամչիր քաղաքը:

Դեմի Արեւմտյան Վրաստանի Գալի շրջկենտրոն են շարժվում փախստականների հոսքեր: Ըստ տվյալների, արդեն Գալիում են մոտ 100 հազար փախստականներ: Բացի այդ, ավելի քան 60 հազար փախստականներ Գուլրիփշի շրջանից գտնվում են Սվանեթիայի (Արեւմտյան Վրաստանի) լեռնային ճանապարհներին: Վրաստանի փոխվարչապետ Զուրաբ Կերվալիշվիլին հայտարարել է, որ փախստականները Սվանեթիայից տեղափոխվելու են Արեւմտյան Վրաստանի տարբեր շրջաններ եւ քաղաքներ: Իսկ Փոթի նավահանգստում ներկայումս կան ավելի քան 10 հազար փախստականներ Աբխազիայից:

Վրաստանի նախկին նախագահ Զվիադ Գամսախուրդիան հայտարարել է համընդհանուր զորահավաք ողջ հանրապետությունում: Դրա հետ մեկտեղ նա կոչ է արել բնակչությանը չներկայանալ ներկա իշխանությունների կողմից կազմակերպված մոբիլիզացիոն կետեր: Միաժամանակ նա կոչ է արել Շեւարդնաձեին ինքնակամ հեռանալ իշխանությունից:

Այդուհանդերձ, այս ամենին զուգահեռ Աբխազիայի ղեկավարությունը ապահովագրում է իր հաղթանակները, հակամարտության գոտում մարտական գործողությունների վերսկսման մեղքը դնելով վրացական կողմի վրա: Աբխազիայի Գերագույն խորհրդի նախագահի առաջին տեղակալ Սոկրատ Ջինջոլիան դրա պատճառը համարել է այն, որ Վրաստանը չցանկացավ Աբխազիայից դուրս բերել իր բանակը եւ պահպանել Սոչիում կնքված հրադադարը: Ջինջոլիան նաեւ հերքել է Թբիլիսիի այն պնդումները, թե «Սուխումը գրավել են ռուսական, չեչենական եւ աբխազական գրոհայինները»: Պատասխանելով ԻՖ-ի թղթակցի հարցին, Մոսկվայում կայացած մամուլի ասուլիսում նա ասաց, որ աբխազական կողմում «մարտնչում են տարբեր ազգությունների մարդիկ, բայց մարտիկների 90 տոկոսը աբխազներ են: Նրանք էլ հենց ազատագրեցին, այլ ոչ թե զավթեցին իրենց հանրապետության մայրաքաղաքը»: «Ազգ»

▶ Տես նաեւ էջ 4

Աշխարհ

Թուրքիան նոր քաղաքականություն է մշակում

Սեպտեմբերի 23-ին Թուրքիայի Ազգային մեծ ժողովը հավանություն տվեց Ադրբեջանի վերջին դեպքերի վերաբերյալ ընդհանուր քննարկում ծավալելու եւ շրջանի վերաբերյալ նոր քաղաքականություն մշակելու առաջարկին: ԱԳ նախարար Հիքմեթ Չեթինը նշեց, որ այստեղ առաջացած նոր լուրջ խնդիրները կարող են ազդել նաեւ Թուրքիայի վրա: Նա ավելացրեց, որ անտեսելով միջազգային օրենքները, Հայաստանը շարունակում է ադրբեջանական հողերի բռնագրավումը: Չեթինը շեշտեց, որ կասկած չի կարող լինել, թե հայերը ծանր կհատուցեն իրենց նման վարքի համար: Հայտարարվեց, որ կշարունակվի Թուրքիայի օգնությունը, որպեսզի Ադրբեջանը կարողանա հաղթահարել առկա դժվարությունները: Մայր հայրենիք կուսակցությունից Էյուփ Ասիքը նշեց, որ հայկական առաջխաղացումը կանխելու համար ռուսական զորքերի ժամանումը Ադրբեջան մեծ վտանգ է պարունակում վերջինիս անկախության համար: Հանրապետական ժողովրդական կուսակցության պատգամավոր Հասան Բասեյլերը մեղադրեց կառավարությանը Ադրբեջանի եւ մյուս թուրքական հանրապետությունների նկատմամբ ռուսական քաղաքականությանը հետեւելու մեջ: BBC

Լիբիան սկսում է նահանջել

Լիբիան այլեւս չի առարկում այն հարցի վերաբերյալ, թե իր երկու քաղաքացիները մասնակցել են 1988 թ. Շոտլանդիայում ինքնաթիռի վրա կատարված ահաբեկչությանը: Սակայն լիբիական պաշտոնյաները ահաբեկիչների վերաբերյալ վերջնական որոշում դեռ չեն կայացրել, իսկ դատապաշտպանները հայտարարել են, որ նրանց հանձնման ոչ մի պատճառ չկա: Մինչդեռ Մեծ Բրիտանիան պահանջել է ՄԱԿ-ից նոր պատժամիջոցներ կիրառել Լիբիայի հանդեպ:

Ձերբակալվեց պաղեստինյան առաջնորդ

Իսրայելի անվտանգության ուժերը կալանավորեցին իրենց ամենաոխերիմ հակառակորդին՝ ՊԱԿ-ի Ֆաթահ խմբակցության ռազմական թեւի ղեկավար Ահմեդ Ավադի Իմենիլին: Պաղեստինյան առաջնորդները բողոքեցին Չախ ափում կատարված այս եւ մի քանի այլ ձերբակալությունների դեմ, հայտարարելով, որ նման գործողությունները դեմ են ՊԱԿ-Իսրայել համաձայնագրի ոգուն:

Մոլդովայի օրենքները չեն գործում Գագաուզիայում

Ինքնահռչակ Գագաուզիայի Հանրապետության նախագահ Ստեփան Թոփալը ստորագրել է հրամանագիր, որով արգելվում է քաղաքացիության եւ միգրացիայի մասին Մոլդովայի օրենքների գործողությունը հանրապետության տարածքում: Փաստաթղթում նշվում է, որ այդ օրենքները հակասում են մարդու իրավունքների համընդհանուր հռչակագրին եւ Գագաուզիայի Հանրապետության օրենքներին: Մասնավորապես Մոլդովայի քաղաքացիության մասին օրենքը բացառում է երկակի քաղաքացիության հնարավորությունը, մինչդեռ Գագաուզիայի Հանրապետության համապատասխան օրենքով դա թույլատրվում է: ԻՖ

Հայաստան

Էլեկտրաէներգիան կարժենա 8 ռուբլի

Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանը մոտ կանգնած շրջանակներից մեզ հայտնի դարձավ, թե հոկտեմբերի 16-ից սպասվում է էլեկտրաէներգիայի սակագնի բանկացում: 1 կՎտ/ժ էլեկտրաէներգիան կարժենա 8 ռուբլի: Ու թեեւ կառավարությունն այլ ապրանքատեսակների ու սննդամթերքի թանկացման մասին առայժմ որեւէ որոշում չի նախապատրաստում, սակայն տնտեսական դիտորդների կարծիքով, սպասվում է, որ առաջիկայում վերը նշված բնագավառներում նույնպես կնկատվի գների հարաբերական աճ: «Ազգ»

Գերմանիան աթոռ է պահանջում

Գերմանիան դիմեց երրորդ աշխարհի երկրների աջակցությանը ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդում մշտական անդամ դառնալու համար: ՄԱԿ-ի Ընդհանուր ժողովում արտասանած ճառում Գերմանիայի ԱԳ նախարարը տեղեկացնելով անդամներին, որ իրենց Սահմանադրությունն արգելում է այլ երկրներ զինված ուժեր ուղարկելը, ներկաների ուշադրությունը բեւեռեց ՄԱԿ-ի գործողություններում Գերմանիայի ֆինանսական ներդրումների վրա:

Ռուսաստան

Զորկինը իրեն հայտարարեց միակ օրինական իշխանություն

Ռուսաստանի Սահմանադրական դատարանի նախագահ Վալերի Զորկինը իրեն հայտարարեց երկրում գործող միակ լեգիտիմ իշխանություն եւ հրավիրեց Դաշնության սուբյեկտների դատարանի շենքում նիստ գումարել, որը կքննարկի ստեղծված իրավիճակի լուծման ուղիները: Երեկ առավոտյան 54 տարածքների ներկայացուցիչներ մասնակցեցին այդ հավաքին: Այս հավաքը իրեն հռչակեց Դաշնության սուբյեկտների խորհուրդ եւ սկսեց մշակել նոր ընտրությունների օրենսդրություն:

Կարդացվեց նաեւ Ռուսիո պատրիարքի կոչը, որով նա իր միջնորդությունն էր առաջարկում հակամարտության լուծման գործում: Արդեն կայացել է Զորկինի եւ Ալեքսիյ Երկրորդի հանդիպումը: Երեկ երեկոյան նախատեսված էր պատրիարքի հանդիպումը Ելցինի հետ: Փոխզիջման տարբերակներ քննարկվեցին նաեւ Գ-Խ պալատների նախագահներ Ռամազան Աբդուլատիպովի եւ Վենիամին Սոկոլովի վարչապետ Վիկտոր Չեռնոմիրդինի հետ ունեցած հանդիպման ժամանակ: Չրնդունվեց նաեւ էլեկտրաէներգիայի եւ ջրի փոխարեն զենքերը հանձնելու առաջարկը: Վարչապետը հայտարարեց, որ հարցի շուրջ էության լուծման իրավասություններ Անվտանգության խորհուրդն իրեն չի տվել: Իսկ սփյուռքյան մարզերի եւ հանրապետությունների ղեկավարները վերջնագիր են ներկայացրել Ելցինին, պահանջելով հանել Սպիտակ տան շրջափակումը, առաջանալով փակել Միքիով անցնող բոլոր ճանապարհները:

Մինչդեռ խորհրդարանի տան մոտ սեղմվում է շրջափակման օղակը: Անցած գիշերվա ընթացքում մի քանի անգամ փորձ է արվել ճեղքել օղակը, զինվորների վրա նետվել են քարեր, շշեր: 82 օրինախախտներ ձերբակալված են: Սպիտակ տանը վերջանում են մթերքի եւ դեղամիջոցների պաշարները:

Սակայն, չնայած ծանր իրավիճակին, երեկ ժողովպատգամավորների համագումարում հանդիսավոր կերպով նշվեց պառլամենտի տասներորդ օրը: Խոսնակ Ռուսլան Խասբուլատովը հայտնեց, որ կառավարությունը որպես նվեր 10 գրահամեքենա է պարգեւել: Երեկոյան կայացավ համերգ: «Ազգ»

digitised by A.R.A.R.@

Կարգավորում

ԵԱՀԽ ՆՈՐ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒՅՑԸ ՈՒ ՀԻՆ ՋՐԱՂԱՑԸ

Ինչպես հայտնի է, սեպտեմբերի 22-ից 28-ը Փարիզում ընթացան ԵԱՀԽ Մինսկի խմբի ոչ պաշտոնական խորհրդակցությունները, որոնց ընթացքում նախագահն առաջարկեց հերթական ժամանակացույցը: Այն ուղարկվելու է հակամարտության կողմերին, որոնք պետք է իրենց վերաբերմունքն արտահայտեն նոր ժամանակացույցի վերաբերյալ, թեեւ այնպիսի տպավորություն կա, թե արդեն իսկ ձեռք է բերվել որոշակի համաձայնություն: Որպես նոր ժամանակացույցի դրական փոփոխություն շեշտվում է այն հանգամանքը, որ ընդունվեց Ղարաբաղի կոնցեպցիան՝ զուգահեռ քայլերի գրաֆիկը: Այլ կերպ ասած, Ղարաբաղի յուրաքանչյուր քայլի կհաջորդի Ադրբեջանի պատասխան քայլը: Դրական տեղաշարժ է համարվում նաեւ այն, որ առաջին անգամ ԼՂՀն դիտվում է որպես հակամարտության կողմ, եւ առաջին անգամ փաստաթղթում խոսվում է «Լեռնային Ղարաբաղի ղեկավարության» մասին:

Սակայն նոր ժամանակացույցի նույնիսկ մակերեսային վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ այն ոչնչով ավելի լավ չէ նախորդներից, եւ այնպիսի տպավորություն է ստեղծվում, թե այն ստեղծվել է միայն նրա համար, որպեսզի չընդունվի, եւ պատերազմը շարունակվի: Դատեցեք ինքներդ: «Լեռնային Ղարաբաղի ղեկավարություն» արտահայտությունից անմիջապես հետո ավելում է, որ «հակամարտող կողմ» եւ «Լեռնային Ղարաբաղի ղեկավար մարմիններ» արտահայտությունները ոչինչ չեն նշանակում, եւ դրանից չի բխում Ղարաբաղի ճանաչումը որեւէ կարգավիճակով: Բացի այդ, չգիտես ինչու բոլոր դեպքերում առաջին քայլը պարտավոր է կատարել Ղարաբաղը, կարծես այս պատերազմում պարտվողը ոչ թե ադրբեջանական, այլ հայկական կողմն է: Հետաքրքիրն այն է, որ երբ Ղարաբաղի ձեռնարկելիք քայլերը միանշանակ կերպով ձեռնտու են միայն ադրբեջանական կողմին, ապա Ադրբեջանի պատասխան քայլերը կամ որեւէ արժեք չունեն, կամ ձեռնտու են որքան հայկական, նույնքան էլ ադրբեջանական կողմին:

Այսպես, նոյեմբերի 24-ին Ղարաբաղը սկսում է զորքերի դուրսբերումը Կուբաթլիի շրջանից եւ ավարտում հաջորդ օրը, իսկ նոյեմբերի 26-ին Ադրբեջանը բացում է Հայաստան եւ Նախիջեւան տանող գազամուղը: Հաջորդ քայլը Ղարաբաղը զորքերը դուրս է բերում Աղդամի շրջանից, ի պատասխան որի երկու օր անց տեղի է ունենում ռազմագերիների եւ պատանդների փոխանակում: Ֆիզուլու շրջանից հայկական զորքերի դուրսբերումից հետո Ադրբեջանը բացում է Ղազախ-Իջեւան երկաթուղին, իսկ Ջեբրայիլի շրջանից հեռանալու փոխարեն Ադրբեջանը հայտարարում է, թե «Քելբաջարի շրջան վերադարձած անվտանգության մարմինների թվաքանակը սահմանափակ է լինելու»: Միանգամայն ձեւական հայտարարություն, մանավանդ երբ հաշվի առնենք, որ վերախմբման լուրջ երաշխիքներ չկան, եւ թվաքանակի «սահմանափակության» վերացումը ժամանակի խնդիր է: Հետաքրքիր է նաեւ, որ վերջին շրջանը, որտեղից դուրս են բերվելու զորքերը, Մարտակերտն է: Ադրբեջանական կողմից զարմանալի «մեծահոգություն» է, որ Մարտակերտի շրջանից զորքերը դուրս են բերվում այն ժամանակ, երբ երջանի նվաճված տարածքների կեսից ավելին արդեն ազատագրված է, իսկ մյուս մասի ազատագրումն առանձնապես մեծ բարդություն չի ներկայացնում: Ի դեպ, թեեւ կոնկրետ Լաչինի շրջանի մասին ժամանակացույցում որեւէ արտահայտություն չկա, սակայն խոսվում է 1988 թվականի սահմանին վերադառնալու մասին, ինչը «շրջափում» է նաեւ Լաչինի միջանցքի հարցը՝ առանց խոսելու Շահումյանի շրջանի մասին:

Եւ այսպես, ի՞նչ է ստանում Ղարաբաղը զորքերը ադրբեջանական վեց շրջաններից հետ քաշելու դիմաց: Բացարձակապես ոչինչ, որովհետեւ Ղարաբաղի աշխարհաշրջափակումը վերացնելու մասին ժամանակացույցում ակնարկ անգամ չկա: Փոխարենը կարող է շահել Հայաստանը՝ կբացվեն գազամուղն ու երկաթուղին: Սակայն հետաքրքիրն այն է, որ երբ ադրբեջանական շրջաններից զորքերի դուրսբերումն անշրջելի է, ապա շրջափակման վերացումը կարելի է «չեղել» մի քանի րոպեում կրկին փակելով գազն ու երկաթուղին: Զարմացնում է նաեւ ԵԱՀԽ Մինսկի խմբի համառությունը, որով Հայաստանը ներկայացվում է որպես հակամարտության կողմ, թեեւ փաստաթուղթն ինքը վկայում է, որ Հայաստանին ժամանակացույցի նախատեսած քայլերով միայն Ադրբեջանի պատասխան քայլերն «ընդունողի» դեր է վերապահվում:

Միանգամայն ակնհայտ է, որ ԵԱՀԽ Մինսկի խմբի հերթական ժամանակացույցն այս տեսքով անընդունելի է ամենից առաջ Լեռնային Ղարաբաղի համար, որի նպատակը ոչ թե ռազմական հաջողությունների միջոցով Հայաստանի շրջափակման վերացումն էր, այլ անկախությունը: Եւ երբ Ադրբեջանի իշխանությունները, խուսափելով տարածքային նոր կորուստներից, անմիջական երկկողմ բանակցություններ սկսեցին Լեռնային Ղարաբաղի իշխանությունների հետ եւ դրանով իսկ փաստացիորեն ճանաչեցին Ղարաբաղի անկախությունը, ապա ԵԱՀԽ նոր ժամանակացույցի ընդունումը չի՞ նշանակում արդյոք կոչ Ադրբեջանին՝ չընկճվել եւ շարունակել պատերազմը: Եւ արդյոք սա նախանձելի հաջողությամբ շարունակվող հրադադարի գաղափարը վարկաբեկելու փորձ չէ՞, որովհետեւ արդեն իսկ ի սկզբանե պարզ է, որ ժամանակացույցի իրականացումից հետո Ղարաբաղի կարգավիճակի վերաբերյալ սկսվելիք բանակցություններում ամեն ինչ հանգելու է «1988 թ. սահմաններին», ինչը նշանակում է ջուր ծեծել: Եւ ընդհանրապես, ավելորդ չէ՞ արդյոք ԵԱՀԽ-ի՝ արդեն իսկ վարկաբեկված առաքելությունն այն պահին, երբ Ղարաբաղն ու Ադրբեջանը գտնվում են ուղղակի երկկողմ բանակցությունների շեմին: Ընդհանուր տպավորությունն այն է, որ նոր ժամանակացույցն իր «կոսմետիկական» շտկումներով հանդերձ խիստ ուշացած է եւ զգալիորեն հետ է մնում իրադարձություններից:

Ղարաբաղին եւ Հայաստանին այսօր խաղաղությունն անհրաժեշտ է օդի ու ջրի պես: Սակայն փորձը ցույց է տալիս, որ կայուն հրադադար հաստատվեց միայն այն բանից հետո, երբ Ղարաբաղի բանակը խոշոր հաղթանակներ տարավ: Զորքերը հանել ադրբեջանական շրջաններից առանց Ղարաբաղի կարգավիճակի մասին բանակցություններ վարելու՝ նշանակում է ամեն ինչ զրոյից սկսել: Ունի՞ արդյոք Ղարաբաղն այդքան ուժ եւ կարո՞ղ է արդյոք իրեն թույլ տալ պատերազմը վերսկսելու շռայլությունը:

ԱՐՄԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

Ադրբեջանի խորհրդարանը վավերացրել է հանրապետության մուտքը ԱՊՀ

Ադրբեջանի խորհրդարանը չորեքշաբթի նիստում հավանություն է տվել հանրապետական պատվիրակության Մոսկվա կատարած այցի արդյունքներին, ինչպես նաեւ վավերացրել է բոլոր փաստաթղթերը, մասնավորապես, ԱՊՀ կանոնադրությունը, կոլեկտիվ անվտանգության մասին համաձայնագիրը եւ Ադրբեջանի ԱՊՀ երկրներում տնտեսական միությանը միանալու համաձայնագիրը: Խորհրդարանը նաեւ հավանություն է տվել Մոսկվայում Ադրբեջանի ղեկավար Հեյդար Ալիեւի եւ Հայաստանի նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի բանակցությունների արդյունքներին: Ալիեւը, ելույթ ունենալով պատգամավորների առջեւ, նշել է, որ Ադրբեջանի այդ քայլը պատմական անհրաժեշտություն է: Նա կարծիք է հայտնել, որ այդ քայլը չի սահմանափակի հանրապետության անկախությունը: Խոսելով Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հետ հանդիպման մասին, Ալիեւը նշել է, որ հանդիպման գլխավոր արդյունքը հակամարտության գոտում հրադադարի երկարաձգումն է եւս մեկ ամսով, մինչեւ նոյեմբերի 5-ը: Այդ ընթացքում կշարունակվեն երկկողմ բանակցությունները շրջանում խաղաղություն հաստատելու նպատակով: ԻՏ

Բողոքի ցույց Նախիջեւանում

Սեպտեմբերի 24-ին Նախիջեւանի Օրդուբադի շրջանում, որտեղ այժմ թաքնվում է նախկին նախագահ Աբուլֆազ Էլչիբեյը, կազմակերպվեց բազմահազարանոց ցույց: Մասնակցեցին հիմնականում Ադրբեջանի ժողովրդական ճակատի ներկայացուցիչները, որոնք բողոքեցին ԱՊՀ Ադրբեջանի պաշտոնական անդամակցության դեմ:

Յուրաքանչյուր շնչին 837 կգ թույն

Պոստֆակտում գործակալությանը Ադրբեջանի Կանաչների շարժում կազմակերպությունից հայտնեցին, թե Բաքվի մթնոլորտ օրական արտանետվում են 15 միլիոն տոննա թունավոր նյութեր: Բաքվի մեկ բնակչին տարեկան «ընկնում է» 837 կգ թունավոր նյութ, հանրապետության 376-400 կգ միջին ցուցանիշի դիմաց: ՆՏ

Դրոշմանիշներ Ալիեւի պատկերով

«Ադրբեջան» թերթը հաղորդում է, թե հանրապետության կապի նախարարությունը թողարկել է դրոշմանիշներ, որոնց վրա պատկերված է Ադրբեջանի նախագահի պաշտոնակատար Հեյդար Ալիեւը: Դրոշմանիշներն արժեն 25 մանաթ: Դրանք նվիրված են Նախիջեւանի ինքնավար հանրապետության ղեկավարի պաշտոնում Ալիեւի գործունեությանը: Սնարկ

Ադրբեջանում տնտեսության անկումը կկասեցվի

Ադրբեջանի էկոնոմիկայի նախարարության կանխատեսումների համաձայն, տնտեսության անկումը եկող տարվա երկրորդ եռամսյակում կկասեցվի: Այս առթիվ Ադրբեջանը մեծ հույսեր է կապում ԱՊՀ տնտեսական համագործակցության մեջ մտնելու հետ: Մասնագետների տվյալների համաձայն, այս տարվա սեպտեմբերին, Ռուսաստանի հետ հարաբերությունների կարգավորումից հետո տնտեսության անկման տեմպերը զգալիորեն նվազել են: Այսպես, նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ արդյունաբերության բնագավառում այն կազմել է 9,5 տոկոս (մարտին՝ 19 տոկոս), գյուղատնտեսության բնագավառում 17 տոկոս (մարտին՝ 24-25 տոկոս): Սնարկ

ՀՀ

Կառավարության ընդլայնված նիստում

ՀՀ կառավարության նախագահության սեպտեմբերի 30-ի ընդլայնված նիստում, որը վարում էր փոխվարչապետ Վիգեն Չիտեչյանը, քննարկվել է երկու հարց: Ղեկավարվելով «Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերի կնքման, վավերացման եւ չեղյալ հայտարարման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով, որոշվել է հաստատել «Հայաստանի Հանրապետության պետական կառավարման հանրապետական մարմինների եւ գերատեսչությունների կողմից բանակցություններ վարելու եւ Հայաստանի Հանրապետության միջազգային միջգերատեսչական պայմանագրերի կնքման, հաստատման, գրանցման կատարման եւ չեղյալ հայտարարման կարգը» եւ «Հայաստանի Հանրապետության միջազգային միջկառավարական պայմանագրերի շուրջ բանակցությունների վարման, կնքման, վավերացման եւ չեղյալ հայտարարման կարգը»: Այս մասին հաղորդում են կառավարության մամուլի ծառայությունից: ՀԼԾ

Ղարաբաղի ռուսական դպրոցները ակնկալում են Ռուսաստանի օգնությունը: Լեռնային Ղարաբաղի ռուսական դպրոցները աննախանձելի դրության մեջ են հայտնվել: ԼՂՀ ժողովրդական կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարար Նելլի Ոսկանյանը հաղորդել է, թե ԽՍՀՄ-ի փլուզումից հետո ընթացող քաղաքական գործընթացները հանգեցրել են նրան, որ Ռուսաստանի հանրակրթական ասպարեզում տեղի ունեցած փոփոխությունները ոչ մի կերպ չեն անդրադարձել ԼՂՀ ռուսական դպրոցների վրա: Դրանցում ուսումնական ծրագրերը գտնվում են լավագույն դեպքում 1989 թ. մակարդակի վրա: Սնարկ

Վաշինգտոն

Համաշխարհային բանկը խոստումներ է տալիս Հայաստանին

Սեպտեմբերի 27-ին Վաշինգտոնում բացվեց Միջազգային վալյուտային հիմնադրամի (ՄՎՀ) եւ համաշխարհային բանկի (ՀԲ) տարեկան ժողովը, որին մասնակցում է նաեւ Հայաստանի Հանրապետության պատվիրակությունը վարչապետ Հրանտ Բագրատյանի գլխավորությամբ: Պատվիրակության կազմում են նաեւ ՀՀ էկոնոմիկայի նախարար Արմեն Եղիազարյանը եւ ֆինանսների նախարար Լեւոն Բարխուդարյանը: Այս մասին հաղորդում են կառավարության լրատվական ծառայությունից:

Ժողովի շրջանակներում, որտեղ բացման խոսքով հանդես եկան ՄՎՀ տնօրեն Մ. Կամդեսյուն եւ ՀԲ նախագահ Լ. Պրեստոնը, Հայաստանի պատվիրակությունը հանդիպումներ ունեցավ միջազգային վալյուտային հիմնադրամի եւ Համաշխարհային բանկի ղեկավարությունների հետ, որոնց ընթացքում քննարկվեցին Հայաստանի տնտեսական վիճակը եւ 1993 թվականին իրականացվող տնտեսական քաղաքականությունն ու նրա արդյունքները, ինչպես նաեւ բանկի եւ հիմնադրամի կողմից ակնկալվող ֆինանսական օժանդակության հարցեր: Առանձնակի քննարկման առարկա դարձան երկրում ստեղծված քաղաքական իրավիճակը եւ մասնավորապես բանկի ու հիմնադրամի կողմից Հայաստանին ցուցաբերվող օժանդակության ծավալների եւ ինտենսիվության պայմանավորվածությունն այդ իրավիճակով:

Միջազգային վալյուտային հիմնադրամի արեւելյան դեպարտամենտի կառավարիչ Օլինգ Սմիթ եւ համաշխարհային բանկի փոխնախագահ Էռնեստ Սթերնի հետ հանդիպումներում մասնավորապես շոշափվեց ռուբլու գոտու կացության հարցը, որոշվեցին անելիքները, նշվեցին աղետի գոտու վարկի վերջնական ձեւակերպման առնչությամբ Համաշխարհային բանկի կողմից հարուցվող բարդությունները: Հանդիպման արդյունքում սկզբունքային որոշում կայացվեց Միջազգային վալյուտային հիմնադրամի կողմից հոկտեմբերին Հայաստան հատուկ առաքելությամբ պատվիրակություն ուղարկելու եւ ռուբլու գոտու հետ կապված իրադարձությունների զարգացումից անկախ «Սթենդբայ» բանակցություններ սկսելու մասին: Իսկ Համաշխարհային բանկի հետ արձանագրվեց, որ առաջին իսկ հնարավորության դեպքում աղետի գոտուն տրամադրվելիք 28,7 միլիոն դոլլար վարկը կներկայացվի վարչության հաստատմանը: Բացի այդ, պայմանավորվածություն ձեռք բերվեց եւ արդեն հոկտեմբերին հատուկ խումբ կուղարկվի Հայաստան՝ քննարկելու համար երեք նոր խոշոր վարկային պայմանագրեր՝ «Էներգետիկա», «Առողջապահական համակարգ» եւ «Սոցիալական պաշտպանվածություն» ծրագրերի համար: Այս վարկերը, որոնք ըստ նախնական պայմանավորվածության կազմելու են մի քանի միլիոն դոլլար, կոչված են հիմնականում վերականգնելու Հայաստանի սոցիալական եւ արտադրական ենթակառուցվածքները: Ընդ որում, Միացյալ Նահանգների կառավարությունն իր համաձայնությունն է տվել սոցիալական պաշտպանվածության ոլորտում Համաշխարհային բանկի հետ համատեղ մասնակցություն ունենալու վերաբերյալ:

Հանդիպումների ընթացքում հատուկ քննարկման հարց դարձավ Համաշխարհային բանկի եւ Միջազգային վալյուտային հիմնադրամի կողմից վերջերս ցուցաբերվող ոչ բարենպաստ դիրքորոշումը կապված Հայաստանի «պատերազմական իրավիճակում գտնվելու» հետ: Ձեռք բերված պայմանավորվածությունը փաստորեն հանում է վերջերս մտցված սահմանափակումները:

Վարչապետ Հրանտ Բագրատյանը հանդիպում ունեցավ ՄՎՀ-ի տնօրեն Մ. Կամդեսյուի հետ, որի ընթացքում քննարկվեցին շրջանում ստեղծված իրավիճակը, դրա շտկման ուղիները, 1994 թվականին ԱՄՆ-ի կողմից ցուցաբերվելիք մարդասիրական օգնության, «Ձմեռ» ծրագրի իրականացմանը մասնակցելու, Հայաստանում նավթի եւ գազի որոնման աշխատանքներին օժանդակելու, առանձին գործարաններում ամերիկյան ֆիրմաների կողմից ակնկալվող ինվեստիցիաների երաշխավորման եւ այլ հարցեր:

Հայաստանի պատվիրակությունը հանդիպում ունեցավ նաեւ ԱՄՆ-ի պետական դեպարտամենտի քարտուղարի տեղակալ Խ. Ռոուրընի, հատուկ դեսպան Թ. Սայմոնսի, ԱՄՆ-ի միջազգային զարգացման գործակալության տնօրեն Բ. Էդվուդի, ինչպես նաեւ գյուղատնտեսության նախարարության ղեկավարության, «Օլրկի» տնօրեն Ռ. Հարկինի եւ «Էքսիմբանկի» տնօրեն Հ. Բրոդի հետ: ՀԼԾ

Ճշտում

Երեկվա մեր թերթում, առաջին էջի «Ղարաբաղ-ադրբեջանական շփումներ. փոխադարձ ճանաչո՞ւմ» լուրի մեջ, որը հաղորդել էր BBC ռադիոկայանը, սպրդել է անճշտություն: Օլեգ Եսայանը ԼՂՀ համալսարանի ռեկտորը չէ:

digitised by A.R.A.R.@

Մասնավորապես նշվեց, թե ինչ ծայրահեղություններ կարող են լինել, եթե ի վերջո ՀՀ Գեր. Սահմանադրական հանձնաժողովի կողմից մշակված տարբերակը հաստատվի, որտեղ գերիշխանական իրավունքներ են վերապահված հանրապետության նախագահին: Միաժամանակ ընդգծվեց, թե վեցյակի նախագիծն էլ զերծ չէ թերություններից եւ այդ պատճառով է, որ ներկա դրությամբ օրախնդիր է դարձել հիմնական օրենքի ընդունման ձեւի հարցը: Ըստ զեկուցողների, կառավարող կուսակցության կողմից առաջարկվող հանրաքվեն չի կարող սխալներից խուսափելու երաշխիք տալ, քանզի սոցիալ-տնտեսական ծանր վիճակում գտնվող բնակչությունն ի վիճակի չէ եւ ցանկություն դրսեւորում էլ չի կարող խորանալ իրավական հսկայական ծանրակշիռ նորմեր պարունակող փաստաթղթի նրբություններում: Ահա թե ինչու այսօր կարեւորվում է Սահմանադիր ժողով հրավիրելու անհրաժեշտությունը, որի անդամները կընտրվեն անմիջապես ժողովրդի կողմից եւ մասնագիտական բարձր մակարդակով կհամադրեն հրապարակի վրա գտնվող բոլոր սահմանադրությունները եւ կմշակեն մեկ, առավել ընդունելին: Եւ միայն դրանից հետո հիմնական օրենքը կդրվի համաժողովրդական քվեարկության:

Այնուհետեւ զեկուցողները պատասխանեցին հիվանդանոցի բուժանձնակազմի հարցերին: Վերջիններիս հետաքրքրում էր, թե ինչ վարվելակերպ է ներարկվում բնակչության կողմից, ինչ սկզբունքներով է ընտրվելու Սահմանադիր ժողովը եւ որքանով է երաշխավորված, որ այդ ժամանակ էլ կրկին չեն սխալվի:

Նույն օրը միասնական տարբերակի նախաձեռնողները հանդիպեցին նաեւ Երեւանի Վահան Թոթովենցի անվան դպրոցի ուսուցիչների հետ: Կրթօջախում վեցյակի նախագիծը ներկայացրեց իրավաբան Վլադիմիր Նազարյանը, որն առանձնակի ընդգծեց երկրի պետական կյանքը եւ հասարակական փոխհարաբերությունները կարգավորող փաստաթղթում ազգային առանձնահատկությունները հաշվի առնելու անհրաժեշտությունը: Մի հանգամանք, որը լիարժեք կերպով է արտահայտված միասնական տարբերակում եւ խիստ բացակայում է, այսպես կոչված, պաշտոնական նախագծում:

Մանկավարժների հետ հանդիպման ժամանակ ելույթներ ունեցան եւ նրանց հարցերին պատասխանեցին նաեւ ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանը, ՀՀԿ-ի նախագահ Աշոտ Նավասարդյանը, ՀԱԺԿ-ի առաջին փոխնախագահ Մելս Մկրչյանը, ՀՅԴ Հայաստանի կենտրոնական կոմիտեի քաղաքական քարտուղար Գագիկ Մկրտչյանը եւ ՍԻՄ-ի նախագահ Հրանտ Խաչատրյանը:

Նախօրյակին ՀՀ Սահմանադրության Քաղաքացիական համաձայնության ՍԽ-ի տարբերակի քննարկում էր տեղի ունեցել Երեւանի Գյուղատնտեսական ինստիտուտում:

ՅՈՒՍԻՖ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ՔՆՆԱՐԿՎՈՒՄ Է ՀՀ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՄԻԱՍՆԱԿԱՆ ՏԱՐԲԵՐԱԿԸ

Սեպտեմբերի 29-ին Երեւանի շտապ օգնության կլինիկական հիվանդանոցի կոլեկտիվում քննարկվեց Քաղաքացիական համաձայնության Սահմանադրության խորհրդի կողմից ստեղծված ՀՀ հիմնական օրենքի նախագիծը: Այն ներկայացրեց իրավաբան Արմեն Հարությունյանը, իսկ Հանրապետական կուսակցության նախագահ Աշոտ Նավասարդյանը եւ Ռամկավար ազատական կուսակցության հանրապետական վարչության ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանը բացատրեցին վեց կազմակերպությունների, հանրապետության Սահմանադրության միասնական նախագծի ստեղծման նպատակով, համախմբման շարժառիթները:

Հրավեր

Վաստուրականի Հայրենակցական միությունը, մանկավարժների եւ գրականագիտության վետերանների ակումբների վարչությունները, պատերազմի, զինված ուժերի ու աշխատանքային վետերանների խորհուրդները Կինոյի տան ղեկավարության հետ միասին հրավիրում են միության ազատամարտիկներին, ցանկացողներին մասնակցելու հոկտեմբերի 2-ին, ժամը 14-ին, Կինոյի տանը տեղի ունեցող հուշ-երեկույթին, որը նվիրված է հայ առաջին ազատամարտիկներից մեկի՝ քանաստեղծ-հայդուկապետ Վազգեն Տիրոյանի ծննդյան 120-ամյակին եւ նրա որդի՝ Զարեհի Տիրոյանի տարած հեղափոխական-մանկավարժական գործունեությանը:

Մուտքն ազատ է:

Խնդրվում է վետերաններին, ազատամարտիկներին ու բոլոր ցանկացողներին մասնակցել այդ հուշ-երեկույթին:

Ուշադրություն. մրցույթ է

Հայաստանի խաղաղության հիմնադրամը, ՀՀ մշակույթի նախարարությունը եւ ՀՀ արտաքին գործերի նախարարության մշակույթի բաժինը Հայաստանի կինեմատոգրաֆիստների միության հետ համատեղ 1993 թ. նոյեմբերի 12-ից 17-ը Երեւանի Կինեմատոգրաֆիստների տանը անցկացնում են կինոդերասների առաջին հայկական փաստավավերագրական մրցույթ:

Գլխավոր մրցանակը սահմանված է հանրահայտ կոմպոզիտոր Միքել Լեգրանի (Ֆրանսիա) կողմից:

Մրցույթին կարող են մասնակցել խաղարկային, վավերագրական, մուլտիպլիկացիոն եւ փորձարարական դեբյուտային ֆիլմեր՝ արված 1988-1993 թթ. ռեժիսորական, կոմպոզիտորական եւ մասնագիտական ուսումնարաններում:

Փառատոնի մրցույթին մասնակցության հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ հոկտեմբերի 30-ը «Հայֆիլմ» կինոստուդիա՝ Հարություն Խաչատրյանին (հեռ. 34-17-83, 56-11-71, 58-88-47):

Սահմանված են հետեւյալ մրցանակները.

Գլխավոր մրցանակ (Միքել Լեգրանի անվան) 300 հազար ռուբլի

ՀՀ խաղաղության հիմնադրամի մրցանակ - 100 հազար ռուբլի, ՀՀ արտաքին գործերի նախարարության մրցանակ - 100 հազար ռուբլի, ՀՀ մշակույթի նախարարության մրցանակ - 100 հազար ռուբլի

«Հայֆիլմ» կինոստուդիայի մրցանակ 50 հազար ռուբլի

Հայաստանի կինեմատոգրաֆիստների միության մրցանակ խրախուսական:

Փառատոնի մրցույթի կազմկոմիտե

Կրթություն

«Կիրառական տնտեսագիտություն» աշակերտների ուժերով

Այս տարվա օգոստոս ամսին «Կրտսեր նվաճումներ, կիրառական տնտեսագիտությունը դպրոցներում» ծրագրի ներկայացուցիչներ Քլարի Հազայի եւ Հայդի Բրենդտի նախաձեռնությամբ հանրապետությունում անցկացվեցին ծրագրի երկշաբաթյա նախապատրաստական դասընթացներ Հայաստանի Ամերիկյան համալսարանի, Հայկազյան քոլեջի ուսանողների, դպրոցի ուսուցիչների, գործարար մարդկանց հետ: Ներկայումս նախապատրաստված խմբի անդամները շաբաթական 2-3 ժամ տեւողությամբ Երեւանի 8 դպրոցներում դասախոսում են «Կիրառական տնտեսագիտություն» առարկան, իսկ բիզնես խորհրդատուն 1 ժամ տեւողությամբ տղաների եւ աղջիկների հետ անցկացնում է գործնական աշխատանքներ: Դասընթացների առաջին փորձնական փուլը կավարտվի տասը շաբաթ անց, որից հետո առարկան կդասավանդեն նույն դպրոցների կատարելագործված ուսուցիչները:

Այն դպրոցի տնօրենները, ովքեր կցանկանան, որ իրենց կրթօջախներում ուսուցանվի վերոհիշյալ ծրագիրը, կարող են զանգահարել 27-11-73 հեռախոսահամարով:

ԳԱՅԱՆԵ ՀՈՎԱԿԻՄՅԱՆ

Կենցաղ

Սոցիալական ծառայություններ կլինեն ոչ միայն Երեւանում

Սեպտեմբերի 30-ին Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքի եւ սոցիալական ապահովության նախարարությունում տեղի ունեցավ խորհրդակցություն նվիրված հանրապետության շրջաններում եւ քաղաքներում սոցիալական ծառայությունների խնդիրներին:

Ի կատարումն ՀՀ նախագահի 1992 թ. դեկտեմբերի 29-ի «Չաշխատող կենսաթոշակառուների սոցիալական պաշտպանվածությունը ապահովելու լրացուցիչ միջոցառումների մասին» հրամանագրի, ՀՀ կառավարությունը ս.թ. սեպտեմբերի 10-ին որոշում է ընդունել հանրապետությունում սոցիալական ծառայությունների կազմակերպման մասին: Մինչ այժմ նման ծառայություններ գործել են միայն Երեւանում եւ Գյումրիում:

Ծառայությունների հիմնական նպատակն է նյութական եւ բարոյահոգեբանական օգնություն ցուցաբերել հանրապետության սոցիալապես առավել անապահով խավերին, տարեց մարդկանց, հաշմանդամներին, անչափահաս երեխաներ ունեցող բազմանդամ ընտանիքներին եւ այլոց:

Ծառայությունների ֆինանսավորումը կատարվում է պետական բյուջեի միջոցների հաշվին: Իսկ աշխատանքների համակարգումը կատարվում է ՀՀ աշխատանքի եւ սոցիալական ապահովության նախարարության կողմից:

Սոցիալական ծառայության հիմնական խնդիրներն են տնային ծառայության եւ սպասարկման կարիքն ունեցող բնակչության հաշվառումն ու նորերի հայտնաբերումը, ընտանեկան նպաստների վճարումը, անվճար սննդի կազմակերպումը, ամօրեւան անծանց ժամանակավոր կացարաններով ապահովելը, բարեգործական, կրոնական կազմակերպությունների հետ եւ այլն:

...

Նախկին այս ծառայության ստեղծումը նշված հարցերով զբաղվել են սոցիալական ապահովության բաժինները, իսկ այժմ, համաձայն որոշման, շրջանների եւ քաղաքների գործկոմներում ստեղծվում են սոցիալական ծառայություններ եւ հաստատվում համապատասխան հաստիքներ:

Սոցիալական ծառայությունների ստեղծման խնդիրների հսկողությունը դրված է փոխնախարար տրն. Ղարիբջանյանի վրա:

Խորհրդակցությանը ներկա էին հանրապետության տարբեր շրջանների, քաղաքների գործկոմների ներկայացուցիչներ, որոնք ավելի հանգամանորեն ծանոթացան կառավարության որոշման, ինչպես նաեւ ծառայության կանոնադրության հետ: Այնուհետեւ նրանք ներկայացրին այն քայլերը, որոնք արվել են իրենց շրջաններում ծառայության աշխատանքները սկսելու համար:

Այսօր՝ հոկտեմբերի 1-ին, տարեցների համերաշխության օրվա կապակցությամբ, Իսահակյան փողոցում կկազմակերպվի բարեգործական միջոցառում, որին իր մասնակցությունը կբերի նաեւ նորաստեղծ ծառայությունը:

ԱՐԵՎԻԿ ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ

Հայտարարություն

Բժիշկ փսիխոթերապեւտ ասեղնաբուժ-սեքսոլոգ Արմեն Ներսիսյանը առաջարկում է նոր հազվագյուտ մեթոդ հղիության վաղ տոքսիկոզների (բուռնավոր հղիության) դեմ, նաեւ անցավ ծննդաբերության նախապատրաստում: Մեթոդի առավելությունը՝ բուժման անքուլատոր պայմաններ, առանց դեղորայքի, շատ կարճ ժամկետում, իսկ ցանկության դեպքում, նաեւ անցավ ծննդաբերության նախապատրաստում: Չմոռանա՛ք, առողջ հղիությունն է ծեր ապագա երեխայի հոգեմարմնական առողջության հիմքը:

Դիմել կարող են նաեւ այն կանայք, որոնք ունեն գինեկոլոգիական խանգարումներ (գավառ ղաշտան, չբերություն), որոնք չեն բուժվել սովորական մեթոդներով: Ցանկության դեպքում զանգահարել 27-57-16, ամեն օր ժ. 10-12-ը:

ՀՕՖ-ը շարունակում է օգնել

Հայաստանում գործող ավելի քան 230 բարեգործական կազմակերպություններից բերեւս քչերն են լուրջ էական օգնություն ցուցաբերում Հայաստանին: Այդ քչերից մեկը Հայ Առաքելական եկեղեցու ԱՄՆ-ի Արեւելյան թեմի Հայ օգնության ֆոնդն է (ՀՕՖ), որն օգնում է ոչ միայն սոցիալապես անպաշտպան խավերին, այլեւ ընդհանրապես Հայաստանին: Երեւի շատերը դեռ հիշում այն 940-ակրանոց գրավ կարագը, որը ստացանք մարտին: Օգնությունը տեղ էր հասել ՀՕՖ-ի միջնորդությամբ եւ ԱՄՆ կառավարության կողմից Հայաստանին ցուցաբերվող օգնության մասն էր կազմում: Ներկայումս ՀՕՖ-ը շեշտը դնում է առավելապես բուլղ պաշտպանված խավերին ցուցաբերվող օգնության վրա:

Հայ օգնության ֆոնդը ստեղծվել է դեռեւս 1989 թվականին: Ֆոնդի նախագահն է ԱՄՆ Արեւելյան թեմի առաջնորդ Խաժակ արքեպիսկոպոս Պարսամյանը, իսկ ատենապետը՝ Գեւորգ Հովնանյանը: ՀՕՖ-ի աշխատանքները Հայաստանում իրականացնում է Երեւանյան գրասենյակը (տնօրեն՝ Լորենս Այվազյան): Օգնության մի մասը հասկացնում է Միացյալ Նահանգների կառավարությունը, մյուս մասը գոյանում է եկեղեցու կազմակերպած հանգանակություններից եւ նվիրատվություններից: ՀՕՖ-ն առանձին ծրագրեր ունի փախստականներին, մանկատներին եւ ծերանոցներին օգնելու համար, ինչպես նաեւ ավելի հեռանկարային եւ լայնընդգրկուն ծրագրեր՝ մասնավորապես Հայաստանի գյուղատնտեսությունը զարգացնելու վերաբերյալ: Պատահական չէ, որ վերջերս հանրապետության գյուղատնտեսության նախարարության միջոցով սերմնաբուծական տնտեսություններին բաժանվեց Հոլանդիայից բերված 300 տոննա սերմացու կարտոֆիլ, որը բարձր բերքատվություն ունի: Ինչ վերաբերում է փախստականներին ցուցաբերվող օգնությանը, ապա դեռեւս մայիս-հունիս ամիսներին Հայաստանի Գորիսի շրջանում տեղավորված փախստականներին էին բաժանվել ալյուրակաղին եւ կոշիկներ, իսկ սեպտեմբերի վերջին Եղեգնաձորի շրջանում բնակվող փախստականներին բաժանվեցին վերմակներ եւ այլն: Ներկայումս փախստականներին ցուցաբերվող օգնությունը շարունակվում է մասնավորապես մի քանի օր առաջ Հանրապետական «Բազե» ճամբարում տեղավորված ընտանիքներին (նրանք հիմնականում Մարտակերտի շրջանի Չայլու, Մատաղիս եւ Լենինավան բնակավայրերից են մեծ մասամբ անօգնական ծերեր եւ երեխաներ) հասկացվեցին տաք հագուստներ, վերմակներ, կոշիկներ, ինչպես նաեւ սննդամթերք: Ճամբարը, որը կազմակերպել է «Հույս» մանկական միությունը, նման օգնություն ստացել էր նաեւ մայիսին: Տնօրենի խոսքերով, այսօր ճամբարի առջեւ ծառացած ամենալուրջ խնդիրը սննդամթերքն է, քանի որ փախստականների կոմիտեի կողմից հատկացված մեկ շնչի օրական 350 ռուբլին չի բավականացնում եւ ՀՕՖ-ի օգնությունն ավելի քան ժամանակին էր:

ՀՕՖ-ի օգնությունից անմասն չի մնացել նաեւ Գյումրիի «Հույսի փարոս» հոգեբանական վերականգնողական կենտրոնը, որի խնամքի տակ գտնվող երեխաները նույնպես այս ձմեռ կունենան տաք հագուստներ եւ կոշիկ: Ինչ վերաբերում է մանկատներին, ապա նրանց հասկացվել է «վեջիթերգեր» տիպի սննդամթերք, որը լիովին փոխարինում է մսին: Ղարաբաղը նույնպես ՀՕՖ-ի ուշադրության կենտրոնում է. սեպտեմբերի 10-ին Ստեփանակերտ հասցվեց մոտ 2400 տաք վերմակ, որի մի մասը հասկացվել է ԼՂՀ մայրաքաղաքի բաժանմունքներին եւ զինվորական հիվանդանոցներին, իսկ մյուս մասը ԼՂՀ առողջապահության նախարարության տնօրինությանն է հանձնվել:

Այսօր սոցիալական ապահովության առումով Հայաստանում բավականին ծանր իրավիճակ է ստեղծվել, եւ նման առաջին հայացքից փոքր թվացող օգնությունները խիստ զգալի են հատկապես նրանց համար, ովքեր ի վիճակի չեն գոյատեւել սեփական աշխատանքով, կամ ում ճակատագիրը ծանր հարվածներ է հասցրել: Եւ այնուամենայնիվ, որպես հոգեւոր կազմակերպություն, ՀՕՖ-ն օգնում է ոչ միայն հացով: Երեւանյան գրասենյակի տնօրեն Լորենս Այվազյանը մեծ ուշադրություն է դարձնում նաեւ հոգեւոր օգնությանը: Օգնության փաթեթների հետ միասին երեխաները կստանան նաեւ ավետարան խաչեր եւ հոգեւոր գրքեր: Իսկ սա շատ կարեւոր է, մանավանդ, որ օգնության ցուցաբերելու պատրվակով Հայաստան են ներթափանցել բազմաթիվ աղանդավորական կազմակերպություններ, որոնք հոգեւորությամբ են զբաղվում որպես խայծ օգտագործելով «մարդասիրական օգնությունը»:

Խ. Աբովյանի անվան հայկական մանկավարժական ինստիտուտը բարձրագույն ուսումնական հաստատություն ընդունվելու համար հայտարարում է ընդունելություն նախապատրաստական դասընթացներում

Դասընթացներին կարող են մասնակցել բարձրագույն ուսումնական հաստատություններ ընդունվելու համար նախապատրաստվել ցանկացող բոլոր քաղաքացիները, անկախ տարիքից:

Պարապմունքներն անցկացվելու են ինստիտուտի բոլոր մասնագիտությունների գծով: Փորձառու եւ հմուտ դասախոսները կդասավանդեն այն առարկաները, որոնցից տվյալ մասնագիտությունների գծով ինստիտուտում սահմանված են քննություններ: Կազմակերպվելու է նաեւ հայոց լեզու (բելադրություն) առարկայից առանձին խումբ, ինչպես հայկական, այնպես էլ ռուսական կրթություն ունեցողների համար:

- Պարապմունքներին չհաճախելու կամ որեւէ այլ պատճառով դասընթացից դուրս մնացած ունկնդիրներին մուծված գումարը չի վերադարձվում: Խմբում ունկնդիրների թիվը լինելու է 12-15:

Նախապատրաստական դասընթացներ ընդունվողները ներկայացնում են դիմում, կրթության վկայականի պատճենը (ուսումն ավարտածների համար), տեղեկանք ուսման վայրից (սովորողների համար), 1 լուսանկար (3x4 սմ չափի): Ուսման տեւողությունը 9 ամիս է: Պարապմունքները սկսվում են 1993 թ. հոկտեմբերի 11-ից, ժամը 16.15-ից: Փաստաթղթերն ընդունվում են մինչեւ հոկտեմբերի 9-ը, ամեն օր, ժամը 13-17-ը (բացի կիրակի օրերից):

Հասցեն՝ Երեւան-10, Խանջյան փողոց 5, 1-ին հարկ, թիվ 115 սենյակ: Հեռախոս՝ 52-99-31:

ՌԵԿՏՈՐԱՏ

digitised by A.R.A.R.@

Թեժ կետ

ՌԱԶՄԱՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՆՈՐ ԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ ԱԲԽԱԶԻԱՅՈՒՄ

Որոնք են նոր տեղաշարժի պատճառները

Սուխումը գրավելուց հետո աբխազական կազմավորումները, զարգացնելով հարձակումը արևելյան ուղղությամբ, դուրս են եկել Կոդորի գետի մոտ և միացել Տկվարչելիում մեկ տարուց ավելի շրջափակման մեջ գտնվող աբխազական զինուժի հետ: Աբխազական կազմավորումները հաջող գործողություններ են իրականացնում նաև Օչամչիրի շրջանում: Փաստորեն այս գործողությունների հետևանքով կտրուկ փոփոխություններ են տեղի ունենում Աբխազիայի ռազմաքաղաքական կացության մեջ: Աբխազների հսկողության տակ է անցնում երկրամասի տարածքների գերակշիռ մասը և նրանք մոտ են այն բանին, որ վերջին վրացական զինվորին ստիպեն թողնել դեռևս ոչ մի երկրի կողմից չճանաչված հանրապետության սահմանը: Ռազմաքաղաքական խոշոր տեղաշարժերը պատճառ են դառնում նաև ժողովրդագրական լուրջ փոփոխությունների երկրամասում: Նահանջող վրացական բանակի հետ իր բնակավայրերն է լքում Աբխազիայի վրաց ազգաբնակչությունը: Վերջին տվյալների համաձայն, ևս 90 հազար խաղաղ բնակիչներ Աբխազիայի տարածքից մուտք են գործել Սվանեթիա (Արևմտյան Վրաստան): Կան հավաստի տվյալներ, որ վրաց ազգաբնակչության հետ Աբխազիայից դուրս են բերվում, հաճախ բռնի ուժի միջոցով, հայերը և ռուսները:

Թեև վրացական ներկայիս ղեկավարությունը և նախկին նախագահ Զվիադ Գամսախուրդիային ենթարկվող ապստամբ ուժերն անընդմեջ հանդես են գալիս հավաստիացումներով, որ իրենք են գրավելու Սուխումը և մյուս վրացաբնակ բնակավայրերը, սակայն ակնհայտ է, որ ներկա պայմաններում դա անլուծելի խնդիր է: Այս փուլում Վրաստանում չկան այն անհրաժեշտ նախադրյալները, որոնք թույլ կտային իրականացնել արդյունավետ հակահարված:

Վրացական կողմի պարտության պատճառները բազմաթիվ են, սակայն կարելի է առանձնացնել հետևյալները:

Շևարդնաձեի վարչակազմին չհաջողվեց անցած ժամանակահատվածում կայունություն հաստատել հանրապետությունում, որը հիմք կտար նրան վերականգնել տնտեսական համակարգը, որը խարխլվել էր ներքաղաքական անհանգիստ ժամանակաշրջանում: Առ այսօր Շևարդնաձեն չունի կայուն սոցիալական և քաղաքական հենարան, որի շնորհիվ նա կարողանար կառուցողական աշխատանքներ իրականացնել նորանկախ պետության և հասարակության մեջ: Վրաստանի տնտեսական և ռազմական համակարգը գտնվում է կատարյալ քաոսի մեջ: Կատարյալ թողտվության մթնոլորտը քայքայել է հասարակական ողջ կառույցը և պատճառ դարձել խուճապահար ապաբարոյականացման: Վրաստանում չկա ոչ բանակ և ոչ էլ տնտեսություն, որի վրա հիմնվեին թիկունքային ենթակառույցները: Վրաստանի, ինչպես մյուս խորհրդային հանրապետությունների համար, զենքի և զինամթերքի հիմնական մատակարարը Ռուսաստանն է, որի անգամ մի քմահաճույքից վրացական զինված ստորաբաժանումների մատակարարությունը հասնում է զրոյական մակարդակի: Ինչպես հատուկ է քաոսի մեջ գտնվող երկրին, բանակի նյութական միջոցները կենտրոնացված են կասկածելի ծագում ունեցող մարդկանց ձեռքում: Մեկ անգամ չէ, որ սկանդալային փաստեր են բացահայտվել բանակի համար անհրաժեշտ զենքի, վառելիքի, սննդամթերքի խոշոր յուրացումների վերաբերյալ:

Երկրի նախագահին և նրա թիմին մեծ ընդդիմություն են ստեղծում ոչ միայն նախկին նախագահի կողմնակիցները, այլ նաև արտաքուստ չեզոք դիրքորոշում ունեցող ուժերը: Նախքան Շևարդնաձեի վերադարձը Վրաստանում փաստացի իշխանությունը կենտրոնացվել էր նախկին նոմենկլատուրայի, ստվերային տնտեսության և քրեական աշխարհի շարերից սերված շրջանակների ձեռքում: Եվ բնականաբար կլանային մեխանիզմներով կառավարվող այդ շրջանակները հեշտորեն չեն ցանկանում զիջել իրենց իրավասությունները: Նրանք Շևարդնաձեի օրոք էլ շարունակեցին կառչած մնալ իրենց դիրքերից և չզիջեցին կառավարման լծակները: Որևէ կերպ չպետք է փնտրել Շևարդնաձեի այն հայտարարության մեջ, որ ռազմական անհաջողության հիմնական պատճառներից մեկն այդ շրջանակների սաբոտաժն էր:

Վրացական անհաջողություններում մեծ դեր խաղացին նախկին նախագահ Զվիադ Գամսախուրդիայի կողմնակիցների հակապետական գործողությունները թե աբխազական հարձակումից առաջ և թե դրանից հետո: Զվիադականները շրջափակելով Փոթիի նավահանգիստը և Աբխազիա տանող ուղիները, բռնագրավեցին Սոչիի պայմանագրի համաձայն այնտեղից դուրս բերվող ռազմական տեխնիկան: Երբ սեպտեմբերի 16-ին սկսվեց աբխազ գրոհայինների հանդուգն հարձակումը, Թբիլիսիի իշխանությունները, Աբխազիայից Արևմտյան Վրաստանի ապստամբած շրջաններով կտրվելով, առանց տեխնիկայի անկարող էին որևէ բան ձեռնարկել:

Անգամ երբ զվիադականները Լորի Կոբալիայի գլխավորությամբ մեկնեցին ռազմաճակատ «պաշտպանելու Վրաստանի տարածքային ամբողջականությունը», Թբիլիսիի իշխանությունների համար չվերացավ «զվիադական» խնդիրը: Զվիադականները մարտական գործողությունների ընթացքում գործում էին ինքնուրույն և չէին ենթարկվում կառավարական ուժերի հրամանատարությանը: 4500 թվակազմով նրանց կազմավորումը ձեռնպահ մնաց Սուխումի ուղղությամբ աբխազական պաշտպանությունը ճեղքող փոքրաքանակ ուժերի գործողությանը մասնակցելուց:

Չնայած հարձակումից առաջ ներքին հակասություններին և անհամաձայնությանը, աբխազական կողմը շատ արագ լուծեց համախմբման և ջոկերի կենտրոնացման խնդիրը, անգամ երբ Ռուսաստանը վերջնագրի լրանալուց հետո սկսեց պատժամիջոցներ կիրառել աբխազական կողմի նկատմամբ:

Սակայն աբխազական հակամարտության գոտում կտրուկ շրջադարձի գլխավոր պատճառն ամենայն հավանականությամբ Ռուսաստանի հետապնդած նպատակներն են: Ռուսաստանը մեկ անգամ չի ապացուցել, թե ինչպես կարող է ազդել նախկին ԽՍՀՄ տարածքում ընթացող պատերազմական գործողությունների վրա, նվազեցնելով կամ ավելացնելով պատերազմի համար անհրաժեշտ մատակարարումների ծավալները: Մոսկովյան իշխանությունները հետևողական գտնվեցին աբխազական կողմի նկատմամբ պատժամիջոցների կիրառման հարցում: Արդեն սեպտեմբերի 22-23-ին բացահայտվեցին փաստեր, որ Գուդաուտայի իշխանությունները Ռուսաստանից անարգել ներմուծում են զենք, վառելիք և որ մեծ քանակությամբ կամավորներ են անցնում սահմանը միանալու աբխազ գրոհայիններին:

Կոնկրետ պարագայում ռուսաստանյան քաղաքագետները չեն թաքցնում, որ աբխազական ճակատում Վրաստանի պարտությունն անհրաժեշտ էր՝ Թբիլիսիին ստիպելով դյուրականորեն վճռել ԱՊՀ-ին անդամակցելու հարցը: Սակայն սա առավելապես տակտիկական խնդիր էր և ռուսաստանյան իշխանությունները առանց նման սուր զարգացումների էլ կարող էին տնտեսապես և քաղաքականապես ստիպել Վրաստանին պարտադրել դնել իր ստորագրությունը ԱՊՀ ստեղծման համաձայնագրի ներքո: Վրաց-աբխազական հակամարտության վերջին զարգացումների մեջ Ռուսաստանի իշխանությունների հիմնական շահագրգռվածությունը այն էր, որ Կրեմլը միջազգային հանրությանը փաստեր, թե անհնար է առանց Ռուսաստանի ուղիղ միջամտության կարգավորել ներխորհրդային տարածքներում ծագած խնդիրները և ինչ աղետալի հետևանքների կարող է հանգեցնել այդ հակամարտությունների զարգացումը: Պատահական չէ, որ հենց այս օրերին ՄԱԿ-ի Ընդհանուր ժողովի նիստի ժամանակ Ռուսաստանի ԱԳ նախարար Կոզիրևը պահանջեց իրավասություններ շնորհել Ռուսաստանին սեփական զորքերով և կարողություններով իրականացնել հակամարտությունների կարգավորումը ներխորհրդային տիրույթում:

Սակայն չպետք է ընկնել ծայրահեղության գիրկը և մտածել, որ Ռուսաստանը կայսերապաշտական նոր հարձակում է սկսել հարավային ուղղությամբ: Ուղղակի Ելցինի արևմտամետ վարչակազմը փորձում է անել այն, ինչը սառը պատերազմում հաղթանակած ուժերը նպատակահարմար են գտել թողնել Մոսկվային:

ՎԱՀԵ ՕՀԱՆՅԱՆ

Կովկաս

«Պահակ ենք կանգնած, սակայն ո՞ւմ սահմանների վրա»

Հենց այստեղ՝ անուրախ հումորի երանգով, իր այժմյան ծառայության մասին արտահայտվեց երիտասարդ մայոր Վիկտոր Բոնդարենկոն՝ սահմանապահ ջոկատի դժվարանց լեռնային տեղամասերից մեկի պարետը: Նրա համազգեստը ռուսաստանյան է, ուղեկալի դրոշը՝ ռուսական եռագույն: Նա և նրա զինվորները ծառայում են ռուսաստանյան սահմաններից բավականին հեռու՝ Անդրկովկասում, թուրքական սահմաններից մի քանի հարյուր մետրի վրա: Վերջերս այստեղ գտնվող ռուսաստանյան սահմանապահ ջոկատների և ուղեկալների հետ, որոնք Ելցինի հրամանագրով վերցված են Ռուսաստանի իրավասության տակ, ծանոթացավ սահմանապահ զորքերի հրամանատար, Ռուսաստանի անվտանգության նախարարի տեղակալ գեներալ-գնդապետ Անդրեյ Նիկոլաևը: Նրա հետ էին նաև «Տրուդ» թերթի թղթակիցները:

Արարատի նախալեռներում

Գիշերային հերթափոխը դիտանոցից խիտ թփուտներում նկատեց անծանոթ մի մարդու: Տեղեկացրին հերթապահին, նա տագնապով ոտքի հանեց կրտսեր սերժանտ Արարատ Ղազարյանի գլխավորած սահմանապահների խումբը: Որոնումը գլխավորեց ուղեկալի պետ ավագ լեյտենանտ Անդրեյ Չելնոկովը: Սահմանը խախտողին չհաջողվեց փախչել հետապնդումից: Իմանալով ձերբակալման մասին, հրամանատարը աչքի ընկնողներին պարգևատրեց «Սահմանապահ զորքերի գերազանցիկի» առաջին աստիճանի կրծքանշանով:

Հարցնում եմ, քանի՞ տեղացի հայեր են ծառայում ռուսաստանյան ուղեկալում: Պարզվում է՝ երեսուն տոկոսը: Դա շատ հասկանալի է: Դեռ վերջերս չեկիստական բավականին մարտական կոլեկտիվներում տեղի երիտասարդությանը չէր թույլատրվում ծառայել, հանկարծ կփախչեն սահմանի այն կողմը: Նման կասկածամտությունը և անվստահությունը մարդկանց վիրավորում էր, երբեմն առաջացնում թշնամություն, որից հմտորեն օգտվում էին ազգայնամոլները: Այժմ Հայաստանի կառավարության հետ պայմանավորվածությամբ հանրապետությունից զինակոչված պատանիներն ակտիվորեն ներգրավվում են ուղեկալներ, սովորում ռազմական արվեստ, պաշտպանում իրենց հողի սահմանները: Չէ՞ որ ռուսաստանյան սահմանապահները, չնայած որ այստեղ են գտնվում օրինական հիմունքներով, համաձայն սահմանապահ զորքերի կարգավիճակի մասին Հայաստանի և Ռուսաստանի միջև պայմանագրի, ծառայում են, ըստ էության, արտասահմանում:

Հայաստանը առայժմ չունի սեփական սահմանների պահապաններ, և կանաչ գլխարկներով ռուսաստանցիներին բարյացակամ է վերաբերվում: Այդ հաստատեց Արտաշատի շրջանի վարչակազմի ղեկավար Թադևոսյանը, որին հանդիպեցինք սահմանապահ ջոկատի տարածքում: «Նույնիսկ ճգնաժամային դժվարագույն օրերին՝ վառելանյութի, քարածխի, բենզինի պակասի ժամանակ, մենք աշխատում ենք օգնել սահմանապահներին: Էլ չեմ ասում մեր շռայլ Արարատյան դաշտավայրի բարիքների՝ հացի, խաղողի, պտղի, բանջարեղենի մասին», ասում է նա:

Նման բարեկամության և փոխըմբռնման մթնոլորտի մասին անցավ գեներալ-գնդապետ Ա. Նիկոլաևի զրույցը նախագահ Լևոն Տեր-Պետրոսյանի հետ: Ինչպես մեզ հայտնեց նրա օգնական Արամ Աբրահամյանը, զրուցակիցները ելնում էին նրանից, որ Հայաստանը հարավային սահմաններում Ռուսաստանի առաջին ամրոցն է: Իսկ հանրապետության զինված ուժերի գլխավոր շտաբի պետ, գեներալ-լեյտենանտ Նորատ Տեր-Գրիգորյանցը, որը, ի դեպ, երկար տարիներ ծառայել է Զաբայկալիեում, Մերձբալթիկայում, Մոսկվայում, նույնիսկ արտահայտվեց Ռուսաստանի հետ հակաօդային պաշտպանության ընդհանուր զորքեր ունենալու օգտին: Սակայն դա արդեն մեծ քաղաքականության հարց է:

Ռուսաստանյան ուղեկալը առայժմ կմնա

Կոտրել ինժեներական տեխնիկայից սարքավորված սահմանը, շտապ կերպով դուրս հանել ուղեկալները և ջոկատները, ինչպես արեցին Ադրբեջանում, սահմանը թողնելով բաց, իհարկե, խելագարություն կլինի: Դա լավ են հասկանում և Հայաստանում, և հարևան Վրաստանում: Թբիլիսիում նույնպես տեղի ունեցավ հանդիպում «սահմանապահական բարձր» մակարդակով: Ուշ գիշերով մոսկվացիներին ընդունեց բազմաթիվ հոգսերով և ընդհանուր անկայունությամբ մի քիչ հոգնած և հյուծված է. Շևարդնաձեն: Նա նույնպես, չնայած ծայրահեղականորեն տրամադրված ընդդիմության խուլ հակազդեցությանը, արտահայտվեց թուրքական սահմանում ռուսաստանյան զինվորների ներկայության անհրաժեշտության օգտին: Առավել ևս, որ սեփական զորքեր առայժմ չկան:

Միայն մի օրինակ: Անդրկովկասի դաշտավայրերի և լեռների արոտավայրերում արածում են կովերի, հորթերի հոտերը: Ահա հենց նրանց վրա են աչք դրել հարակից կողմի մեծա[illegible]ները: Որոշ հովիվների և այլ հանցագործ մարդկանց հետ հանցավոր գործարքի մեջ մտնելով, նրանք անասունները քշում են իրենց կողմը, մի երինջի համար վճարելով 500-600 դոլար, միգուցե էլ ավելի: Եվ չեն տուժում: Երբ Հայաստանում մեկ կիլոգրամ միսը արժե երկու հազար ռուբլի, ապա թուրքական բնակավայրերում և սահմանամերձ քաղաքներում 17-18 դոլարից ոչ պակաս:

Ուղեկալը բազում խնդիրներ ունի: Վառելափայտը և քարածուխը պետք է նախապատրաստել սեփական ձեռքով՝ ձմռան գիշերները ցուրտ են: Երբ խախտվի սահմանը, անհրաժեշտ է անմիջապես՝ ուզ գիշեր է կամ անձրևային լուսաբաց, զենքը ձեռքին անցնել մի քանի կիլոմետր քարքարոտ արահետով: Վազել, նույնիսկ երբ փշալարին դիպել է վարազը կամ նապաստակը՝ չէ՞ որ ուղեկալից նրանք չեն երևում: Մեր տղաները միշտ զգոն են: Իզուր չէ, որ հարևանները նախընտրում են չառնչվել նրանց հետ, միայն երբեմն կամաց-կամաց հարցնելով. «Իսկ ի՞նչ է, ռուս զինվորները դեռ չե՞ն հեռացել տեղամասից»:

Չափազանց բարդ է նաև ընդհանուր կացությունը Անդրկովկասում: Հայաստանը գտնվում է շրջափակման օղակում, մարդիկ ցավով և տագնապով են սպասում ձմռանը առանց վառելիքի, էլեկտրական հոսանքի, հումքային և պարենային այլ մատակարարումների: Ադրբեջանով ճանապարհը փակ է, վրացական ճանապարհներով միշտ չէ, որ կարելի է անցնել:

Ժամանակն է խորհել

Կյանքը թելադրում է, սահմանները՝ այժմ արդեն ԱՊՀ-ական, ոչ մի դեպքում չի կարելի թուլացնել:

Նրա ամրությունը փորձարկելու շատ սիրահարներ երևան կգան: Տագնապալի լուրեր կան Անդրկովկասից: Այնտեղ կուտակվում են օտարերկրյա զորքերը, լսվում են կրակոցներ մեր ուղեկալների վրա: Սա հասկանալի չէ՞ արդյոք:

Մի շարք ոչ սովորական հարցեր են առաջանում: Նրանց վրա ուշադրություն հրավիրեց գնդապետ Նիկոլայ Նաումովը, որը Ռուսաստանի անվտանգության նախարարությունում զբաղվում է պայմանագրային-իրավագիտական հարցերով: Ահա նրանցից մի քանիսը: Մի բան պարզ է, որ յուրաքանչյուր կիլոմետր, ամեն մի թփի տակ ռուսաստանյան զինվոր չես դնի: Մենք առանց այդ էլ բոլոր զորակոչների մարտիկներին մի կերպ ենք հավաքում:

Կովկասյան ուղեկալներ ավելի շատ են գալիս տեղական երիտասարդները՝ հայերը, վրացիները, աջարները, աբխազները: Նրանք ծառայում են իրենց հայրենի հողի վրա, սակայն ուղեկալի դրոշը ռուսաստանյան է: Նաև ուղեկալը հրամանատարի հետ գտնվում է Ռուսաստանի իրավասության ներքո: Հարց է ծագում՝ պատանին ո՞ւմ պետք է տա երդումը: Ո՞ւմ առջև նա պետք է պատասխանի օրենքով (կամ ո՞ր երկրի), եթե փորձանք պատահի: Նա պարտավո՞ր է, արդյոք, հստակորեն և անխտիր կերպով կատարել մեր կանոնադրությունների և հրահանգների, հրամանատարների պահանջները: Սրանք սովորական հարցեր չեն:

Երբ մեկնում էինք Մոսկվա, Բաթումից մի սպա՝ Թամազ անունով, կատակեց. «Մենք այստեղ ենք ինչպես «Ուրախների և հնարամիտների ակումբում»՝ ուրախները ծառայում են լեռներում, իսկ հնարամիտները՝ մայրաքաղաքներում և մեծ քաղաքներում»:

Հենց սա է ակնհայտ ակնարկ հանգիստ ծառայության սիրահարներին: Իսկ ինքը, ինչպես պարզվեց, մոտ 20 տարի է անցկացրել հեռավոր ուղեկալներում: Եվ չի ափսոսում, և չի շտապում փոխադրվել. նրա հարազատ տունը այստեղ է:

ՅՈՒՐԻ ԴԱՏՐԵՎ
«Տրուդ»-ի հատուկ թղթակից

digitised by A.R.A.R.@

Տեսակէտ

ՍՓԻՒՌՔԱՀԱՅ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԴԵՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱԽԱՑՈՒՄԷՆ ԵՏՔ

Յօդվածագիրը Կանադայում ճանաչված մասնագետ է բժշկական բնագավառում լազերային սարքավորումների կիրառման գծով: Միաժամանակ հանդիսանում է Ռամկավար ազատական կուսակցության Կենտրոնական վարչության անդամ: Նա հաճախ է հանդես գալիս հոդվածներով, հատկապես Կանադայում լույս տեսնող ՌԱԿ պաշտոնաթերթ «Աբագայ»-ի էջերում:

Վերջին քանի մը տարիներուն ընթացքին յառաջացած միջազգային քաղաքական դրուածքներու հիմնական փոփոխութիւնները անկիւնադարձային հանգրուան մը ստեղծեցին նաեւ հայ ժողովուրդի պատմութեան մէջ: Հայաստանի անկախ պետականութիւնը կը թուի թէ տակաւին բաւական ժամանակ պիտի խարխափի բազմակուսակցական ռամկապետութեան մը հաստատումին ճամբուն վրայ: Ներքին ու մանաւանդ արտաքին ազդակներ դեռ անորոշ ժամանակով մը արգելք կրնան ըլլալ, որ Հայաստան սկսի վերակառուցման եւ կայունացման շրջան մը: Բայց Հայաստան միջազգային բոլոր տուեալներով անկախ պետութիւն մըն է եւ իբր այդ կը վերաբերի իր ժողովուրդին եւ արտաքին աշխարհին հետ, ու արդարօրէն կ'ակնկալէ փոխադարձ համապատասխան վերաբերում: Այս նոր կացութեան մէջ հայ կուսակցութիւններու դերը յստակ է Հայաստանի մէջ, հոգ չէ թէ մեր աւանդական կուսակցութիւններու կողքին նոր կազմուող քաղաքական խմբաւորումներ տակաւին գտնուին խմորումի եւ բիւրեղացման ընթացքին մէջ: Սակայն Սփիւռքի մէջ, հայ կուսակցութիւններու գոյութեան իմաստն ու նպատակները կը կարօտին վերասահմանումի:

Անկասկած, բոլոր ազգերու մէջ կուսակցութիւններու առաջնահերթ նպատակն է, պէտք է ըլլայ, երկրին գերագոյն շահերուն հետապնդումը եւ ժողովուրդին կարիքներուն մատակարարումը, իբրեւ միջոց ունենալով որոշ գաղափարախօսութեան մը կիրարկումը: Սակայն, քաղաքական փոփոխութիւններու բերմամբ, յաճախ կը փոխուին նաեւ այդ կարիքները, ինչպէս եղաւ հայ ժողովուրդի պարագային, վերջին աւելի քան 100 տարիներու ընթացքին: Հայ կուսակցութիւնները ծնունդ առին 19-րդ դարու վերջերը, իբրեւ արդիւնք անհատին եւ ազգային իրաւունքներու գիտակցութեան զարթօնքի մը, որ ներշնչուած էր Եւրոպայէն, հոն ուսանելու գացած երիտասարդ մտաւորականներու կողմէ: Այդ օրերու յառաջդիմական շրջանային գաղափարախօսութիւնները շատով երկրորդական կարեւորութիւն կը ստանային, երբ առաջնահերթ կարիքը՝ իր պապենական հողերուն վրայ ապրող, կեղեքուած ժողովուրդին կեանքի, ստացուածքի եւ պատիւի ապահովութիւնն էր եւ խղճի ազատութեան ու ազգային արժանապատուութեան պահպանումը: Քաղաքական միջոցներու խիստ անբաւարարութիւնը կը թողուր միայն զինեալ պայքարի ընտրանքը, որ անհաւասար ուժերու բախումով, շատ մը պատմական յաջողութիւններէ ետք, կը վերջանար աղէտալի հետեւանքներով հայ ժողովուրդին համար:

1920 թուականը հայ ժողովուրդը դրաւ նոր իրավիճակի մը մէջ: Յեղափոխութեան եւ զինեալ պայքարի շրջանը փակուած էր: Հայաստան, խորհրդային վարչակարգին տակ, ո՛չ արտաքին քաղաքական եւ ո՛չ ներքին կուսակցական (բացի անշուշտ Համայնավար կուսակցութենէն) գործունէութեան կարելիութիւններ ունէր: Իսկ սփիւռք դարձած հայութեան մէջ առաջնահերթ կարիքը ցեղասպանութենէն ճողոպրած խլեակներու վերանորոգումը եւ կազմակերպուած եւ ինքնաբաւ համայնքներու գոյատեւումն էր: Միջազգային քաղաքական գետնի վրայ կար կարիքը Հայ Դատի հետապնդման ու հայ նոր սերունդներու մէջ մեր ոտնակոխուած իրաւունքներու պահանջատիրութեան սերմանումին: Իսկ ազգային-քաղաքական ծիրին մէջ կար կողմնորոշումի հարցը՝ մնալ Խորհրդային Հայաստանի կողքին (անկախաբար անոր վարչակարգէն ու գաղափարախօսութենէն) կամ հակադրուիլ անոր:

Հայ աւանդական կուսակցութիւնները իրենց գոյութեան երկու հանգրուաններուն (1885-էն 1920 եւ 1920-էն 1990) առաւել կամ նուազ չափով, ճիշդ կամ սխալ ձեւով, օգտակար գործելակերպով, եւ երբեմն հակառակ իրենց վճռական գործելակերպին, իրենց գոյութիւնը արդարացուցին: Իւրաքանչիւրին կատարած աշխատանքին գնահատականը արդէն ուրիշ նիւթ է: Այժմ, Հայաստանի անկախացումով մտած ենք երրորդ հանգրուանը:

Գլխաւոր հարց. աւանդական կուսակցութիւններու Հայաստան «փոխադրուիլէն» ետք Սփիւռքի մէջ անոնց գոյութիւնը կ'արդարանա՞յ տակաւին:

Անցեալ 70 տարիներուն ընթացքին Սփիւռքի մէջ մեր կուսակցութիւններուն կատարած վերոյիշեալ երեք տեսակ գործունէութիւններէն զատ մէկը, այսինքն՝ հայութիւնը Խորհրդային Հայաստանի թեր կամ դէմ պահելու նպատակը, կամ Հայաստանը խորհրդային վարչակարգէն ազատագրելու ու անկախացնելու իղձը այլեւս գոյութիւն չունի: Իսկ երկրորդ նպատակը՝ գաղութներու վերանորոգումի կամ գոյատեւումի այդ ընտրանքը, թէեւ էականօրէն քաղաքական գործունէութիւն մը չի նկատուիր, սակայն մեր եկեղեցական, բարեսիրական, մշակութային կամ այլ կազմակերպութիւնները տակաւին պէտք պիտի ունենան կուսակցութիւններու զօրավիգին՝ եթէ կուսակցութիւնները մնան համապատասխան հզօր կազմակերպութիւններ: Կրթական, հրատարակչական, արուեստներու եւ այլ մեծ տարողութեամբ գործունէութիւններ կը կարօտին պետական միջոցներու: Մինչեւ այն երջանիկ օրը, երբ մեր հայրենի պետութիւնը կարենայ հոգալ նաեւ Սփիւռքի այդ կարիքները, կուսակցութիւնները պարտին շարունակել այդ դերը, իրենց միջոցներու ներած չափով, պայմանաւ սակայն, որ չշահագործեն այդ կազմակերպութիւնները եւ անոնց գործունէութիւնները հատուածական շահերու ի նպաստ: Երրորդ տեսակի գործունէութիւնը, որ մեր կուսակցութիւնները կը հետապնդէին Սփիւռքի մէջ, Հայ Դատն էր: Այդ նպատակը կը մնայ ի զօրու, նոյնիսկ եթէ այսօր ունինք անկախ պետութիւն մը, որ միակ իրաւասու մարմինն է հայ ժողովուրդի անունով խօսելու միջազգային ֆորումներու մէջ: Սփիւռքը ունի, սակայն, կարողականութիւնը քաղաքական ուժի վերածուելու եւ միշտ Հայաստանի պետութեան հետ խորհրդակցաբար ու լրացուցիչ կերպով աշխատանք տանելու ի նպաստ մեր դատին, նոյնիսկ եթէ հայրենի ղեկավարութեան հետ փոխադարձ համաձայնութեամբ հակառակ դիրքորոշումներ որդեգրուին գիտակցաբար, ընդհանուր ծրագրուած քաղաքականութեան ծիրին մէջ:

Այս հարցը կ'առաջնորդէ համասփիւռքեան քաղաքական նոր եւ կարեւոր աշխատանքի դաշտի մը, այսինքն՝ օտար պետութիւններու մօտ լոպիինկի գործունէութեան, ի նպաստ Հայաստանի եւ Հայ Դատին: Յետագային, այս աշխատանքն է որ Սփիւռքի մէջ քաղաքական կարեւորագոյն գործունէութիւնը սահմանուած է ըլլալ: Եւ որովհետեւ այս ծիրէն ներս կուսակցութիւններու միջեւ չկան սկզբունքային տարբերութիւններ, կարելի պէտք է ըլլայ կազմել կուսակցութիւններէ բխած միացեալ մարմին մը, մասնակցութեամբ գաղութին մէջ այդ աւանդական օգտակար հանդիսացող ազգայիններու, որ մնայուն ու հետեւողական կերպով տեղւոյն պետութեան մօտ կազմակերպեն լոպիինկի գործունէութիւնը: Այդպիսի մարմնի մը ֆինանսաւորումը կարելի է ակնկալել իւրաքանչիւր գաղութէ, երբ այդ մարմինը կը վայելէ համայնքին վստահութիւնը: Նման գործունէութեան մը յաջողութիւնը կ'ենթադրէ նաեւ երկու նախապայման: Առաջին, ո՛չ մէկ կուսակցութիւն պարտադրէ իր տիրապետող հանգամանքը ու փորձէ հետապնդել իր հատուածական շահերը, եւ երկրորդ, այդպիսի մարմին մը միջամուխ չըլլայ եւ ոեւէ կերպով չառնչուի Հայաստանի ներքին քաղաքական կեանքին. նպատակը պէտք է ըլլայ միայն զօրացնել Հայաստանի պետականութիւնը անկախաբար թէ որ կուսակցութիւնը կը գտնուի կառավարութեան գլուխը: Այս մարմինը կրնայ սերտօրէն գործակցիլ Հայաստանի տեղւոյն դեսպանատան հետ եւ ըլլալ կամուրջ Հայաստանի պետութեան եւ համայնքին միջեւ: Ի վերջոյ, Հայաստանի օժանդակութիւններու աշխատանքը եւս կարելի է որ համադրուի այդպիսի մարմնի մը կողմէ, որ ժամանակի ընթացքին, եկեղեցիներու գործակցութեամբը եւս, հետզհետէ սփիւռքը միացնող եւ զօրացնող շաղախը կրնայ հանդիսանալ:

Վերջին քանի մը տարիներուն ընթացքին «անկախ» կամ «չէզոք» ազգայիններ նոր թափով հրապարակ իջեցին իրենց հակակուսակցական արտայայտութիւններով, որոնք ընդհանրապէս արդիւնքն են կա՛մ անձնական տհաճութենէ դիտուած նեղմիտ մօտեցումներու եւ կամ իրողութիւններու անիրատես գնահատումներու: Հայաստանի օժանդակութեան համար Սփիւռքի միասնական, ծրագրուած ու համադրուած շարժումի մը բացակայութեան պատճառը, աւելի ճիշդ պիտի ըլլար ըսել՝ քաւութեան նոխազը, ինչպէս միշտ, կուսակցութիւնները կը ներկայացնեն: Եւ անոնք կ'առաջարկեն, թէ ժամանակավրէպ դարձած կուսակցութիւնները պէտք է փոխարինուին մէկ համասփիւռքեան կազմակերպութեամբ, բայց թէ այդ ուտոպիկ կազմակերպութիւնը ուր, երբ, ինչպէ՛ս եւ որու կողմէ պիտի ստեղծուի, չեն գիտեր: Այդ հասանականութեամբ զանազան շարժումներ սկսան աջին-ձախին ու շուտով մոռացութեան ենթարկուեցան: Փոխանակ եղածը քանդելու, առանց որ զայն փոխարինողը գոյութիւն ունենայ, աւելի ճիշդ պիտի չըլլա՞յ համասփիւռքեան կառոյց եւ մեծնականութիւն ունեցող կազմակերպութիւն մը (կամ կազմակերպութիւններ) պատշաճեցնել նոր պահանջներու եւ նոր պայմաններու: Բայց այժմու կազմակերպութիւններու (խօսքը մասնաւորապէս կուսակցութիւններու մասին է) ունի՞ն արդեօք պատշաճելու եւ ի հարկին զիջումներ կատարելու պատրաստակամութիւնը յանուն ազգային գերագոյն շահերու, այնպէս ինչպէս ՌԱԿ-ը բաղկացնող կուսակցութիւնները խիզախութիւնը ունեցան կատարելու: ՌԱԿ-ը իր գոյութեան տարիներուն ընթացքին փաստեց թէ ընդունակ է այդպիսի լայնախոհութեան, երբ որդեգրեց Խորհրդային Հայաստանի դէմ չպայքարելու, ընդհակառակը՝ անոր զօրավիգ կանգնելու կողմնորոշումը, եւ կամ երբ ընդունեց Եռագոյնը անմիջապէս որ ան վերածուեցաւ անկախ Հայաստանի պետական դրօշին:

Բայց կուսակցութեան մը ծրագիրներուն արդիւնաւորումը մեծ չափով կախեալ է իր ժողովրդականութեան աստիճանէն: Այսօր, նոյնիսկ առանց վիճակագրական տուեալներու, բացայայտ է, որ զոնէ սփիւռքի մէջ մեծ ժողովրդականութիւն չեն վայելեր բոլոր կուսակցութիւնները, գլխաւորաբար որովհետեւ անոնք կը նկատուին բաժանում եւ պառակտում յառաջացնող կազմակերպութիւններ, առանց տակաւին նկատի առնելու հիներէն ժառանգուած կուսակցութիւններու դէմ նախապաշարումները: Թերեւս հասկնալի է այս մտայնութիւնը, բայց ո՛չ արդարանալի, որովհետեւ լրջախոհ հայուն պարտականութիւնը պիտի ըլլար նման կացութեան մը մէջ հարց տալ՝ արդեօ՞ք բոլոր կուսակցութիւնները յանցաւոր են պառակտում յառաջացնելու մեղքով: Եթէ ոչ, քայլ մը եւս առաջ երթալով, ան պարտէր անվախօրէն ճանաչել, պախարակել կամ նուազագոյնը՝ չքաջալերել յանցաւորը, փոխանակ «չէզոք»ութեամբ եւ անտարբերութեամբ, չըսելու համար՝ անպատասխանատուութեամբ, քաջալերելու սխալ ընթացքի մէջ եղողը: Աւելին, որոշ զանգուածներ կամայ թէ ակամայ տարուեցան անհատական նկատումներէ մղուած կարգ մը անձերու հակակուսակցական մոլեգին քարոզչութիւններէն: Հասարակութեան մը ինքնակառավարումի հասունութեան աստիճանաչափը իր ընտրած ղեկավարութեամբ յայտնի կ'ըլլայ:

Եզրակացնենք: Կուսակցութիւնները դեռ «անելիք» ունին Սփիւռքի մէջ, գաղութներու կենսունակութեան եւ Հայաստանի ու Հայ Դատի համար քաղաքական լոպիինկի աշխատանքներուն մէջ, Հայաստանի պետութեան հետ համախորհուրդ, պայմանաւ որ, առաջին, հայ ժողովուրդին գերագոյն շահերը գերադասուին կուսակցական շահերէ եւ կուսակցութիւնը ընդունակ ըլլայ փոխուելու ու պատշաճելու նոր ժամանակներու նոր պահանջներուն. երկրորդ, ժողովուրդը իր կարգին քաղաքացիական հասունութեամբ եւ արիութեամբ ճիշդ գնահատականը կատարէ կուսակցութեան գործունէութիւններուն եւ համապատասխան դիրք որոշէ:

Դոկտ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ
Մոնթրէալ

«Արամ Խաչատրյան» համերգասրահ

Հոկտեմբերի 4-ին՝ կոնցերտների երեկո՝ պատանի երաժիշտների կատարմամբ: Ելույթ կունենա Երեւանի սիմֆոնիկ նվագախումբը Գեւորգ Մուրադյանի ղեկավարությամբ: Մենակատարներ՝ Երեւանի Չայկովսկու անվան ՄՄԵԴ-ի սաներ, պատանեկան տարբեր մրցույթների դափնեկիրներ թավջութակահար Յովհաննես Ալանակյանը (դասատու՝ Արմեն Մեսրոպյան), ջութակահար Տիգրան Վարդանյանը (դասատու՝ Վիլլի Սոկացյան), դաշնակահարներ Էմմա Յակոբյանը (դասատու՝ Իրինա Գրիգորյան) եւ Միխայել Բալյանը (դասատու՝ Էլզա Թանդիլյան): Ծրագրում՝ Պ. Ի. Չայկովսկի, Մախ Բրուխ, Յո. Ս. Բախ, Վ. Ա. Մոցարտ:

Հոկտեմբերի 5-ին՝ թավջութակի երաժշտության երեկո ՀՀ վաստակավոր արտիստներ Ֆելիքս Սիմոնյանի եւ Վիլլի Սարգսյանի կատարմամբ:

Հոկտեմբերի 7-ին՝ Հայաստանի կամերային նվագախմբի համերգը ՀՀ ժողովրդական արտիստ Ռուբեն Ահարոնյանի ղեկավարությամբ:

Համերգների սկիզբը ժ. 18-ին:
Տոմսերը վաճառվում են:

Սփյուռք

Հայ հավաքորդը մրցանակակիր

Ամերիկյան դրամագիտական ընկերակցությունը, որ հին դրամների հավաքածուներ ունեցող գիտնականների համաշխարհային ամենամեծ կազմակերպությունն է, որոշել է 1993 թ. Ամեբլի մրցանակը շնորհել դոկտ. Պոլ Պտուկյանին: Այս որոշումը պաշտոնապես հայտարարվել է ընկերակցության The Numismatist պարբերաթերթի օգոստոսյան համարում: Թեեւ դոկտ. Պտուկյանը մասնագիտությամբ ֆիզիկոս է, սակայն տարիներ շարունակ զբաղվել է դրամագիտությամբ եւ տպագրել հարյուրավոր գիտական հոդվածներ հին եւ միջնադարյան դրամների մասին: Նրա գրչին են պատկանում այնպիսի նշանավոր հրատարակություններ, ինչպիսիք են «Կիլիկյան Հայաստանի դրամները» եւ «Հայաստանի Արտաշեսյան հարստության դրամները»: Իր անձնական հավաքածուից աշխարհի կարեւոր թանգարաններին զարդ նվիրել է ավելի քան 5 հազար դրամներ: Ավելացնենք նաեւ, որ նա հայկական դրոշմաքարերի եւ հնատիպ գրքերի ճանաչված մասնագետ է:

Հայերենի դասերիզը կիրառության մեջ

Պո Արաքս մշակութային ընկերակցության մեկ հաղորդագրությունից տեղեկանում ենք, որ արդեն հրապարակի վրա է հայերենի ուսուցման լսատեսողական դասերիզն՝ ըստ PAL եւ SECAM պատկերափոխային համակարգերի: Այն բաղկացած է երեք տեսաերիզներից եւ մեկ առաջնորդող գրքույկից, որ բացատրում է դասերիզի արդյունավետ գործածության կանոնները: Երեք տեսաերիզների ընդհանուր տեւողությունն է 2 ժամ 17 րոպե: Հայկական դպրոցների, մշակույթի միությունների եւ ազգային հաստատությունների համար դասերիզի գինն է 180 ամերիկյան դոլլար, իսկ անհատների համար՝ միայն 120 դոլլար:

Վաստակի մեծարման երեկո

Միջին Արեւելքի հայությանը քաջ ծանոթ է ձայնն ու անունը Սեպուհ Աբգարյանի, որ 60-70-ական թթ. վարում էր Կիպրոսի հայկական ռադիոժամը: Սկսած 1953-ից, նա իր կյանքը կապում է ՀԲԸՄ Մելքոնյան կրթական հաստատության հետ: Վերջին 40 տարիներին այս հաստատությունում ուսանած յուրաքանչյուր հայ երիտասարդ անջնջելիորեն կապված է այս վաստակաշատ դաստիարակի տաղանդի հետ: Օգտվելով Սեպուհ Աբգարյանի Լոս Անջելեսում գտնվելու պատեհությունից, ԹՄՄ տեղի վարչությունն օգոստոսի 16-ին ՀԲԸՄ Մանուկյան-Դեմիրճյան վարժարանի Աղաջանյան սրահում կազմակերպեց նրա քառասնամյա ծառայությանը նվիրված մեծարման երեկո՝ ներկայությամբ հոծ հասարակության, նախկին սան-սանուհիների եւ երաժիշտների: Երկու մասից բաղկացած հայտագիրը տեւեց ավելի քան 3 ժամ:

Ի հիշատակ Մոնթե Մելքոնյանի

Անցած ամսվա սկզբին Լոս Անջելեսի ԹՄՄ Պեչկեռյուրյան կենտրոնում տեղի է ունեցել հիշատակի հանդիսություն՝ նվիրված Մոնթե Մելքոնյանին: Նահատակ մարտիկի մասին խոսք է ասել նրա եղբայրը՝ Մարգար Մելքոնյանը: Այդ առիթով ցուցադրվել են տեսաերիզներ Ղարաբաղի պատերազմից:

Ցուցադրում է ամերիկահայ արվեստագետը

Բոստոնաբնակ հանրածանոթ նկարիչ Վարդանին իր վերջին շրջանի ստեղծագործությունները ցուցադրելու վայր է ընտրել Փարիզը, որի պատկերասրահներից մեկում սեպտեմբերի 20-ից մինչեւ հոկտեմբերի 2-ը կազմակերպվել է նրա աշխատանքների ցուցահանդեսը: Վերջինիս խորագիրն է «Crescendo of silence»:

Լ. Լ.

digitised by A.R.A.R.@

Միջին Արեւելք

ԽԱՂԱՂՈՒԹՅՈՒՆՆ, ԱՅՆՈՒԱՄԵՆԱՅՆԻՎ, ԳԵՐԱԴԱՍԵԼԻ

Մադրիդի վեհաժողովից սկսած եւ իրարահաջորդ խաղաղության բանակցությունների 11 փուլերի ընթացքում, պաղեստինա-իսրայելյան համաձայնագիրը շրջանային ուրիշ կողմերի վերապահումներով, անգամ առարկություններով հանդերձ, առաջին «ճեղքումը» համարվեց փակուղում հայտնված նման գործընթացում: Պաղեստինյան անցումային ինքնավարության շուրջ «փոխզիջողական» համաձայնության գալը երկու կողմերն էլ պատճառաբանեցին առաջացած վտանգավոր եւ անհեռանկար իրավիճակով: Այս առումով, սեպտեմբերի 19-ին ելույթ ունենալով արաբական լիգայի արտգործնախարարների խորհրդի 100-րդ նստաշրջանում, ՊԱԿ-ի ղեկավար Յասեր Արաֆաթը հայտնեց, որ «բանակցությունները 22 ամիս անց հայտնվեցին փակուղու առաջ այն ժամանակ, երբ Իսրայելը խստացնում էր իր բռնի եւ երկաթյա բռունցքով խփելու քաղաքականությունը, իսկ Գազան մոտենում էր սովի վիճակին»:

Իսկ Իսրայելի արտգործնախարար Շիմոն Պերեսը սեպտեմբերի 23-ին Կնեսետում համաձայնագրի շուրջ փոթորկալի քննարկումների ժամանակ կարծր ընդդիմադիրների զայրույթին հարցական պատասխանեց. «Ո՞րն է այլընտրանքը: Մի՞թե դուք փակել խաղաղության երեսին եւ վերադառնալ Ինթիֆադային եւ պատերազմին»:

Բնականաբար նման հայտարարություններից հետո պաղեստինա-իսրայելական հակամարտությունը միջի տեղափոխվեց դիվանագիտական ճակատներ: Այս կապակցությամբ աչքի է ընկնում վարչապետ Ցիցխակ Ռաբինի եւ նրա արտգործնախարար Շ. Պերեսի «անակնկալ» այցը Ռաբատ, որը տեղի ունեցավ Վաշինգտոնյան համաձայնագիրը կնքելուց անմիջապես հետո: Ռաբինը այդ հարցը մեկնաբանեց, որ ինքը եկել է Մարոկկո «թագավոր Հասան Երկրորդին շնորհակալություն հայտնելու այն ջանքերի համար, որ նա թափել է հանուն Միջին Արեւելքի խաղաղության»: Սակայն, այդ հարցի իսկական նպատակն ուղղված էր պաղեստինա-իսրայելական պայմանագրի ավելի արդյունավետ դարձնելուն եւ արաբական մայրաքաղաքների հետ բնականոն հարաբերություններ հաստատելու սկզբունքով: Ըստ որում, այդ նպատակը իրականացնելու համար պատահական չէր, որ իսրայելական դիվանագիտությունը սկսեց հենց Մարոկկոյից, քանզի հայտնի է, որ թագավոր Հասան Բ-ն շուրջ 20 տարի ակտիվ դեր է խաղում արաբների եւ հրեաների միջեւ մերձեցման փորձերի գործում: Նա մասնակցել է նախագահ Սադաթի Երուսաղեմ այցելելու կազմակերպումներին, որոնք 1979 թ. հանգեցրին Եգիպտոսի եւ Իսրայելի միջեւ խաղաղության պայմանագրի ստորագրմանը: Ի դեպ, սա Ռաբինի եւ Պերեսի երրորդ այցն է Ռաբատ, առաջինը կատարվել էր 1976 թ., իսկ երկրորդը 1986 թ.:

Վերոհիշյալ զարգացումների լույսի ներքո, մանավանդ ՊԱԿ-Իսրայել համաձայնագրի ստորագրումից հետո, հետաքրքիր էր նաեւ սեպտեմբերի 21-ին հրեաների գլխավոր ռաբբիի այցը Վատիկան, որն առաջին անգամ էր կայանում եւ հետապնդում էր Իսրայել-Վատիկան փոխճանաչում: Հիշեցնենք, որ Վատիկանը մինչ Թել-Ավիվի հետ դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատումը պայմանավորում էր երեք հիմնախնդիրների լուծմամբ. 1. Պաղեստինցիների հայրենիք ստեղծելու կամ նրանց առկա իրավիճակը հարթելու հարցը: 2. Արաբական գրավյալ հողերում քրիստոնյա եկեղեցու կալվածների խնդիրը: 3. Իսրայելում եւ նրա կառավարման ներքո գտնվող հողերում կաթոլիկ եկեղեցու, ինչպես նաեւ Երուսաղեմ քաղաքի կարգավիճակները:

Պաղեստինյան դիվանագիտական ճակատում կարեւորվում է Յ. Արաֆաթի այցը Չինաստան, որտեղ նա հայտնեց, որ ինքն իր ընկերների հետ պատրաստվում է նոյեմբերի սկզբներին մեկնել գրավյալ հողեր: Դիտորդների ուշադրության կենտրոնում էր նաեւ սեպտեմբերի 25-ին Արաֆաթի այցը Թուրքիա, որտեղ նրան ընդունեցին պետության նախագահի սատարողակարգով, եւ Անկարայի օդանավակայանում նրան դիմավորեցին նախագահ Սուլեյման Դեմիրելը, վարչապետ Թանսու Չիլլերը եւ արտգործնախարար Հիքմեթ Չեթինը: Հայտնի է, որ Թուրքիան իսլամական երկիր լինելով հանդերձ, բավական լավ կապերի մեջ է Իսրայելի հետ: Հավանաբար այս պատճառով Դեմիրելը, դրական գնահատելով Վաշինգտոնյան համաձայնագիրը, այն բնութագրեց իբրեւ «խիզախ քայլ դեպի խաղաղություն»: Իր հերթին Արաֆաթը հույս հայտնեց, թե «մի օր Դեմիրելի հետ կաղոթենք սուրբ Երուսաղեմում»: Նա թուրքական լրատվական գործակալությանը հայտնեց նաեւ, որ «առաջիկա երեք տարիներին կստեղծվի պաղեստինյան պետություն Երուսաղեմ մայրաքաղաքով»:

Մյուս կողմից, չեն դադարում համաձայնագրի հակառակորդների խիստ քննադատությունները, ինչպես Իսրայելում, այնպես էլ պաղեստինյան եւ շրջանի ուրիշ ուժերի կողմից: Այդ է վկայում գրավյալ հողերում Ինթիֆադայի հրամանատարության հրապարակած թիվ 98 հայտարարությունը, որում մասնավորապես ասված է, թե «ինքնավարության համաձայնագիրը կնքվել է ՊԱԿ-ի թեւերից մեկի (նկատի ունենալով Ֆաթհը) եւ սիոնիստական թշնամու միջեւ եւ այն չի համապատասխանում պաղեստինյան նվազագույն պահանջներին»: Դրանում ասված է նաեւ, որ «Ինթիֆադան շարունակվելու է, քանի դեռ կա օկուպացիան»: Մինչդեռ Սիրիայի նախագահ Հաֆեզ Ասադը վերջերս եգիպտական Ալ-Ահրամ օրաթերթին տված հարցազրույցում ասաց, որ «համաձայնագիրը սիրիացիների համար զավեշտ անակնկալ էր եւ այն ամեն ինչ թողնում է Իսրայելի ձեռքում»: Ինչ վերաբերում է Իսրայելի կողմից Սիրիային ուղղված այն քննադատություններին, որ վերջինս ապաստան է տալիս համաձայնագրին առարկող պաղեստինյան կազմակերպություններին, նախագահ Ասադը պատասխանեց. «Երբ Ռաբինը չկարողացավ արգելել Լիկուդ կուսակցությանը համաձայնագրի առարկման գործում, ապա նա ինչպես է Սիրիայից պահանջում լռեցնել պաղեստինցի ընդդիմադիրներին»: Միեւնույն ժամանակ Իրանի Իսլամական Հանրապետության նախագահ Ռաֆսանջանին մահմեդական երկրներին կոչ արեց, որ միասնական դիրքորոշում ընդունեն պաղեստինա-իսրայելական պայմանագրի նկատմամբ: Ըստ Թեհրանի ռադիոյի, Ռաֆսանջանին հայտարարել է, որ «իսլամական աշխարհը չի ընդունելու այս պայմանագրից առաջացող ստորացումն ու վիրավորանքը»:

Այնուամենայնիվ, ՊԱԿ-Իսրայել համաձայնագրի կնքումից հետո, չափազանց աշխուժացել է դիվանագիտական եւ քաղաքական գործունեությունը մի կողմից միջինարեւելյան, իսկ մյուս կողմից ԱՄՆ-ի եւ Եվրոպայի մայրաքաղաքների միջեւ: Այդ բոլոր ջանքերի նպատակն է գոյական կետից առաջ մղել Իսրայելի հետ շարունակվող մյուս արաբական գործընթացները, դրանով իսկ փրկել եւ հիմնավորել դժվարությամբ ծնված պաղեստինա-իսրայելական համաձայնագիրը:

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՄՈՎՍԵՍՅԱՆ

Լուրերի Հոսք

Ճապոնացիները հազիվ թե ճնշում գործադրեն Ելցինի վրա

Անտարակույս, տարածքների հարցը կքննարկվի հոկտեմբերի 12-ին Ճապոնիա Ելցինի այցի ընթացքում, այնուհանդերձ, չի կարելի սպասել «դրամատիկ» որոշումների, հայտնել է ԻՏ-ին Ռուսաստանի արտգործնախարարության բարձրաստիճան մի պաշտոնյա: Նա ընդգծել է, որ առկա պայմաններում ոչ Ռուսաստանը, ոչ էլ Ճապոնիան չեն կարող իրենց թույլ տալ «կտրուկ մարմնաշարժումներ» տարածքների հարցում: «Ճապոնացիները հազիվ թե ցանկանան բարդացնել նախագահ Ելցինի կյանքը եւ որեւէ ճնշում գործադրել նրա վրա», նշել է նա: ԻՏ

Ղրիմի թաթարները շրջափակել են երթուղիները

Չորեքշաբթի Ղրիմի թաթարների մի խումբ արգելակել է շարժումը մի շարք խոշոր երթուղիներում Ղրիմի Ջանկոյսկի, Սակսկի եւ Կրասնոգվարդեյսկի շրջաններում: Ղրիմի Գերագույն խորհրդի նախագահ Նիկոլայ Բագրովը հաղորդել է ԻՏ Ուկրաինա գործակալությանը, որ Ղրիմի թաթարների մեջլիսի ղեկավարությունը խոստացել է կասեցնել այդ գործողությունները: «Հակառակ դեպքում մասնակիցների հանդեպ միջոցներ կկիրառվեն օրենքին համապատասխան», նշել է Ղրիմի խորհրդարանի ղեկավարը: Ղրիմի թաթարները բողոքում են այն կապակցությամբ, որ խորհրդարանը հրաժարվում է վերանայել ընտրությունների մասին օրենքը եւ ավելի մեծ իրավունքներ վերապահել բնիկներին: ԻՏ

Գրաչով. Բանակը ներկայումս կառավարելի է

Ռուսաստանի պաշտպանության նախարար Պավել Գրաչովը հավաստիացրել է, որ «բանակը ներկայումս կառավարելի է ինչպես երբեք եւ խստիվ կատարում է իր նախարարի հրամանները»: Անցած շաբաթվա ընթացքում զինված ուժերում չի գրանցվել ոչ մի միջադեպ, հայտնել է նախարարը չորեքշաբթի Հունգարիայի պաշտպանության նախարար Լայոշ Ֆյուրի հետ հանդիպման ընթացքում: «Ես փորձում եմ չներքաշել բանակը քաղաքականության մեջ, եւ առայժմ դա ինձ հաջողվում է», ասել է նա: Գրաչովի գնահատականներով, քաղաքական իրավիճակը երկրում լուրջ է, բայց լուծելի: Բայց Գրաչովը չի բացառել մեծ հակամարտության հնարավորությունը: Նա բացատրել է դա նրանով, որ Գերագույն խորհուրդը ձեռք է բերել օգնականներ ազգայնականների շրջանում, որոնք կոչ են անում ահաբեկչական գործողությունների եւ հակամարտության արմանը: Ֆյուրն իր հերթին հավաստիացրել է Պավել Գրաչովին, որ «Հունգարիան աջակցում է ռուսական ղեկավարության ներկա բոլոր գործողություններին»: Ֆյուրը նաեւ իր երախտագիտությունն է հայտնել Հունգարիային ՄԻԳ-29 ինքնաթիռներ տալու եւ օդաչուներին նախապատրաստելու համար: ԻՏ

Ռուս-ռումինական բանակցություններ Մոսկվայում

Չորեքշաբթի Մոսկվայում Ռուսաստանի վարչապետ Վիկտոր Չեռնոմիրդինի եւ Ռումինիայի վարչապետ Նիկոլայե Վեկերոյուի միջեւ բանակցությունների արդյունքում ստորագրվել է միջպետական պայմանագիր կապիտալ ներդրումների պաշտպանության եւ երկակի հարկայնացումից խուսափելու մասին: Չեռնոմիրդինի գնահատականներով, առանց այդ համաձայնագրի կնքման հնարավոր չէր հետագայում զարգացնել համագործակցությունը եւ ստեղծել համատեղ ձեռնարկություններ: Ն. Վեկերոյուն ԻՏ-ի թղթակցին իր գոհունակությունն է հայտնել այցի արդյունքների կապակցությամբ, որի ընթացքում ընդհանուր առմամբ ստորագրվել է 6 համաձայնագիր մշակույթի, տուրիզմի եւ տնտեսական կապերի զարգացման ասպարեզում: ԻՏ

Կանայք

Անիծված բառը՝ «թալաք»

Հայտնի է, որ կանանց իրավունքները շատ երկրներում են ոտնահարված: Դրանք տարբերվում են երկրից երկիր: Երբ մի երկրում կանայք պայքարում են սոցիալական իրավունքների նվաճման համար (զարգացած կապիտալիստական երկրներում տղամարդկանց հետ հավասար կանայք բարձր պաշտոններ են զբաղեցնում), ապա մեկ ուրիշ երկրում նրանք զրկված են նույնիսկ ամենատարրական իրավունքներից: Այդ հանգամանքն էլ դարձնում է նրանց «լուռ մեխանիկական, անձայն [illegible]» իրենց կամակոր եւ [illegible] ամուսինների ձեռքում:

Դրությունը հատկապես սուր է արեւելյան երկրներում, որտեղ մահմեդականների օրենքով բավական է, որ ամուսինը բարկացած կամ հարբած վիճակում երիցս արտասանի «ապահարզան» բառը, որպեսզի կինը ինքնաբերաբար ամուսնալուծված համարի իրեն:

«Թալաք»՝ ապահարզան բառի արաբերեն տարբերակը անեծքի իմաստ է ստացել արդեն արաբ կանանց շրջանում:

Կանայք, ճիշտ է, պայքարում են այս անարդարության դեմ, բայց նրանց պայքարն այնքան էլ շոշափելի արդյունք չի տալիս, եւ երբ նույնիսկ ուրիշ քաղաքներում դրությունն ինչ-որ չափով բարվոք է, ապա գյուղական վայրերում հետամնացության հետեւանքով կանայք մնում են բացարձակ վաղեմի սովորույթների մակարդակին:

Ամերիկյան Newsweek հանդեսի օգոստոսի 29-ի համարում Հնդկաստանի օրինակն է բերված, որտեղ միլիոնավոր մահմեդական կանայք տառապում են այս ժամանակավրեպ օրենքից:

Գերազանցապես հինդու բնակչություն ունեցող Հնդկաստանը ունի իր «աշխարհիկ» սահմանադրությունը: Կառավարությունը թույլատրում է իր տարածքում ապրող կրոնական փոքրամասնություններին կիրառելու իրենց ազգային յուրահատուկ օրենքներն ու սովորությունները հատկապես ամուսնության, ապահարզանի եւ ժառանգության բնագավառներում: Մինչեւ որ, այստեղ նույնպես վերոհիշյալ խնդիրը դրություն ունի եւ վերջին շրջանում այնքան սուր բնույթ է ստացել, որ կին ակտիվիստներին միացել են նաեւ մահմեդական մտավորականներ ու գիտաշխատողները: Նրանք միահամուռ կերպով պայքարում են թալաքի կիրառման դեմ: Այդ նպատակով Նյու Դելիում կազմակերպված մամուլի ասուլիսի ընթացքում ամուսնալուծված կանայք որպես բողոքի նշան զայրույթով հանել են չադրաները, փորձելով հասարակության ուշադրությունը հրավիրել իրենց արդար դատի պաշտպանության վրա:

Իսկ որ դատն արդար է, խոսք լինել չի կարող: Նույնիսկ 120 միլիոնանոց մահմեդական համայնքի պահպանողական թեւի ներկայացուցիչներն են գտնում, որ եռակի կրկնված թալաքի կիրառման ներկա ձեւը Ղուրանի պատվիրանների կոպիտ խախտում է, որտեղ, ճիշտ է, նշված է, որ ամուսինը կարող է ամուսնալուծվել իր կնոջից երեք անգամ արտասանելով այդ բառը, բայց ոչ անընդմեջ արտասանելով: «Առաջին, երկրորդ եւ երրորդ հերթին անգամ բառն արտասանելու միջեւ առնվազն մեկ ամիս ժամանակ ... է լինի», բացատրում է մահմեդ... օրենքների մեկնաբան Սոնա Խանը, —դա արված է զույգերին հաշտվելու հնարավորություն տալու նպատակով»:

Իսկ Բոմբեյում գտնվող Մահմեդական ուսումնասիրությունների կենտրոնի տնօրեն Ասղար Ալին շարունակում է միտքը, ասելով. «ոչ թե իսլամական օրենքն է անարդար կանանց նկատմամբ, այլ մարդիկ են անարդար, որ աղավաղել են օրենքները»:

Պայքարը գնալով ուժեղանում է եւ աջակցություն գտնում մահմեդական լիբերալ խմբակցությունների կողմից, որոնք երկար տարիներ պայքարում էին այդ բնագավառում փոփոխություններ մտցնելու համար: Եւ կարծես կամաց կամաց սառույցը տեղից շարժվում է: Երբ մինչ այժմ Հնդկաստանի պաշտոնական շրջանակներում եւ դատարանում խուսափում էին միջամուխ լինելուց այդ հարցերի մեջ, այժմ հյուսիսարեւելյան շրջաններից մեկում Ասամում դատարանն անվավեր է համարել եռակի թալաքի հիման վրա կատարված ուսուցչուհի Ջինաթ Ֆաթիմա Ռաշիդի ամուսնալուծությունը: Այս փորձից հաջողությամբ էլ ոգեւորված Ջինաթը որոշել է ամբողջ կյանքը նվիրել կանանց իրավունքները պաշտպանելու գործին: Կասկած չկա, որ նրան կհետեւեն նաեւ շատ ու շատ ուրիշներ:

Պատրաստեց ՀԱԿՈԲ ՕՐՈՒՆՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

Լուրերի Հոսք

50 մլն ներքին գործերի զինծառայողներին

50 մլն ռուբլի է փոխանցել «Վոստոկ» միջազգային կոմերցիոն բանկը ՆԳ ներքին գործերի զինծառայողների սոցիալական պաշտպանության հիմնադրամին: Ինչպես ԻՏ-ին հաղորդել են գլխավոր հրամանատարի մամուլի ծառայությունից, սույն գումարը կօգտագործվի անձնակազմի կարիքները հոգալու նպատակով: Մասնավորապես, զինվորները և սերժանտները կստանան լրացուցիչ սնունդ, ինչպես նաև ծխախոտ: ԻՏ

Էստոնական բանակը վերազինվում է

Իսրայելից հրացաններ գնելու հետ կապված 50 միլիոն դոլլարի գործարքի կապակցությամբ Էստոնիայում սկանդալ է բռնկվել: Այդ պայմանագիրը կնքվել էր կառավարության կողմից խորհրդարանը շրջանցելով, և այժմ վերջինիս պաշտպանությամբ հանդես են եկել էստոնիայի նախարարներն ու զինվորականները: Սեպտեմբերի 27-ին Էստոնիայի պաշտպանության նախարար Ալեքսանդր Էյնսելնը, ելույթ ունենալով հեռուստաժողովում նշեց, որ ներկայումս էստոնական 4 հազարանոց բանակը զինված է ռումինական և չինական արտադրության «Կալաշնիկով» ավտոմատներով և ռուսական «Մակարով» ատրճանակներով: Անբավարար են գնդացիրները և սնայպերական հրացանները, ամբողջովին բացակայում են հակաօդային պաշտպանության և հակատանկային պաշտպանության միջոցները, հրետանին և ականանետները, իսկ զինամթերքով բանակը միայն մասամբ է ապահովված: Կառավարության կարծիքով, Իսրայելի հետ գործարքը թույլ կտա վերազինել էստոնական բանակը, հասնելով ՆԱՏՕ-ի չափանիշներին: Ձեռքբերված զենքը նախատեսվում է փոխանցել «Կայցելիյս» ռազմականացված կազմակերպությանը: ՆՏ

Ղազախստանը գնելու է բոինգներ

Ղազախստանը նպատակ ունի իր ինքնաթիռների նավատորմը լրացնել Բոինգ 767-ով, ԻՏ-ին հայտնել է ազգային ավիաընկերության տնօրեն Ամասայ Ժողբաևը: Նրա խոսքերով, Ղազախստանի մասնագետները այն եզրակացության են հանգել, որ բոինգները իրենց տվյալներով գերազանցում են գերմանաֆրանսիական A-310 ընկերության ինքնաթիռներին: ԻՏ

Ռուսաստանը կողմ է պաշտպանիչ ուժերի կասեցմանը

Ռուսական գործողությունների դեմ Ռուսաստանը պատրաստ է օժանդակել, որ պեսզի միջազգային պաշտպանիչ ուժերը ընդդեմ Հարավսլավիայի կասեցվեն: Այդ մասին Նյու Յորքում Հարավսլավիայի արտգործնախարար Իովանովիչի հետ հանդիպումից հետո հայտարարել է Ռուսաստանի արտգործնախարար Անդրեյ Կոզիրևը: ԱԳՆ-ի խաղաղական խորհրդական Գալինա Սիդորովայի խոսքերով, Ռուսաստանը համաձայն է Հարավսլավիայի ծգտումը կասեցնել միջազգային պաշտպանիչ ուժերը: «Այն ժամ, երբ ստորագրվի Բոսնիայում և Հերցեգովինայում խաղաղ կարգավորման փաստաթուղթը, կարելի կլինի սկսել պաշտպանիչ ուժերի փուլ առ փուլ կասեցումը», հայտնել է Սիդորովան: ԻՏ

Օսերի և ինգուշների հանդիպում Վլադիկավկազում

Հյուսիսային Օսիայի և Ինգուշիայի ներկայացուցիչները Վլադիկավկազում շաբաթվա հանդիպման ընթացքում ընդգծել են ազգային հիմքի վրա երկու ժողովուրդների հաշտեցման գործընթացի անհրաժեշտությունը: Կարևոր է համարվել նաև բռնագաղթված ընտանիքների վերադարձի անհրաժեշտությունը: Կոչ է արվել իշխանություններին ազգամիջյան հակամարտությունները լուծելիս ելնել մարդու իրավունքների միջազգային նորմերից: Հանդիպումը կազմակերպել էր Հյուսիսային Կովկասի ժողովրդավարական ուժերի համագումարի նախաձեռնությամբ: ԻՏ

Մշակույթ

Հայաստանում Միջին Արևելքի թանգարան

Այստեղ էլ է լինում: Ի տարբերություն շատ շատերի, որոնք հասկանալի ու անհասկանալի պատճառներով վաճառում են իրենց ունեցած չունեցածը և ուսափույթ մեկնում հայրենիքից, դաստիարակում են նաև հակընթաց շարժվող անհատներ, որոնք, ընդհակառակը, իրենց անգին հարստությունն են բերում նվիրաբերում հայրենիքին: Այդ անհատներից է Նյու Յորքում ապրող և ստեղծագործող նկարիչ ՄԱՐԿՈՍ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆԸ:

Նրա հետ ծանոթացա ամիսներ առաջ արձանիկարիչ Էդուարդ Կարոյանի Երևանյան արվեստանոցում: Նոր էր եկել հայրենիք և բեռնավորված էր իր վճռով. իր ստեղծագործությունները, որը կյանքի ընթացքում աշխարհի տարբեր ծայրերում հավաքած հազարավոր իրերն ու առարկաները նվիրել Հայաստանին: «Շատերն էին խորհուրդ տալիս համբերել, սպասել մինչև օրերը լավանան և դրությունը կարգավորվի», պատմում է Մարկոս Գրիգորյանը: Բայց նա չսպասեց, որովհետև իր վճիռը դարձել էր հոգու պահանջ, որն ուզում էր օր առաջ իրագործված տեսնել: «Մանկությունս անցկացրել եմ Ռուսաստանում, պատանեկությունս Իրանում, իսկ երիտասարդությունս Իտալիայում», շարունակում է նկարիչը և ավելի առաջ հյուսվում է նրա հայ մարդուն այնքան հատուկ ողիսականի պատմությունը: Ուր էլ գնացել է նա, իրեն համակած կրքով ձեռք է բերել կիրառական արվեստի արժեք նմուշ, հազվագյուտ իր, և ամբողջացրել է նրա հավաքածուն: Դրանում գերիշխողը միջին դարերի պարսկական ճշակույթի նմուշներն են՝ գունազարդ սալիկներ, պղնձյա թասեր, գեղանկարչական գործեր, բազմաթիվ դարերի կիրառական արվեստի ստեղծագործություններ: Իհարկե, հնարավոր չէ մեկ առ մեկ թվարկել նվիրաբերած բոլոր իրերը, ինչպես հնարավոր չի եղել դրանք մեկ առ մեկ ցուցադրել այն ցուցահանդեսում, որ բացվեց սեպտեմբերի 28-ին Եղիշե Չարենցի անվան գրականության և արվեստի թանգարանում:

Մոտ երեք ամիս տևեց ցուցադրանքի տեղի նախապատրաստման, վերանորոգման և կազմակերպման ոչ դյուրին գործը: Չնայած հատուկ այս նպատակով մշակույթի նախարարության տրամադրած 5 մլն գումարին և հիշյալ թանգարանի ողջ աշխատակազմի (տնօրեն Հենրիկ Բախչինյան) ամենօրյա հոգածու վերաբերմունքին, պահեր էին լինում, որ այս համատարած չկաների պատճառով ուշանում էր գործը, ձգձգվում: Մեզ համար սովորական, բայց խաղաղակիրթ երկրից եկած որևէ մեկի համար անսովոր այսանը: Նրանք գիշեր-ցերեկ բանգարանում էին և նվիրատուի հետ անմիջական մասնակցություն ունենում ցուցադրանքի կազմակերպմանը՝ համապատասխան աշխատելով արհեստագործ բանվորների հետ կողք-կողքի:

Ցուցադրված նյութի հավաքածուի հարևանությամբ կարելի է տեսնել նաև Մարկոս Գրիգորյանի ստեղծագործությունները՝ յուղաներկ աշխատանքներ, կարպետներ, հողանկարներ: Երեք ամսյակից ավելի այս վիճակը երբեմն-երբեմն վհատեցնում էր մեր հայրենակցին: Հաճախ էի նրան տեսնում մտամոլոր քայլելիս: «Ինձ մենակ են թողել», բեռնը տարածելով ասում էր նա, բայց երբեք, ոչ մի վայրկյան չմտածեց մտադրությունը փոխելու մասին: Տոկաց, որովհետև կողքին էին իր լավ ընկերները՝ նկարիչներ Սարգիս Մուրադյանը և Էդուարդ Կարտաշիներ նա զբաղվում է հողանկարչությամբ (Earth painting), ինչպես ինքն է ասում՝ «հողի հայտնագործմամբ»: Այնտեղ կարելի է տեսնել նաև նկարչի սեփական դազգահը՝ տեղափոխված Նյու Յորքի նրա աշխատանոցից, որի վրա նա գործել է տասնյակ կարպետներ և գորգեր: Ցուցահատուկ են արվեստագետի նախշերը՝ արված հայ ազգային բանահյուսության մոտիվներով:

Ցուցահանդեսում հատուկ տեղ է հատկացված նկարչի վաղամեռիկ դերասանուհի դստեր՝ Սաբրինայի գրադարանին, որը պարունակում է արվեստի, գեղարվեստական գրքեր, հանրագիտարաններ, հազվագյուտ բառարաններ: Մի խոսքով, մի ողջ հարստություն, որն այսուհետ կոչվելու է «Մարկոս և Սաբրինա Գրիգորյանների հավաքածու» և կազմելու է մեկնարկային ստեղծվելիք Միջին Արևելքի թանգարանի միջուկը: Դժվար է հավատալ, որ մենք առ այսօր չունեինք նմանօրինակ թանգարան: Վերջինիս համար արդեն Երևանի քաղխորհուրդը նախատեսում է տրամադրել հատուկ շինություն (մինչ այդ ցուցահանդեսը շուրջ մեկ տարի կգործի գրականության և արվեստի թանգարանում), որը, հուսանք, կվերածվի նաև Միջին Արևելքի արվեստն ուսումնասիրող կարևոր կենտրոնի:

ԼԵՎՈՆ ԼԱՃԻԿՅԱՆ

ԱԶԳ - ՄԱՐԶԱԿԱՆ

Գ. Կասպարով. «ԻՆՉՊԵ՞Ս ԿԱՐՈՂ ԷԻ ՀԱՆԳԻՍՏ ՆՍՏԵԼ, ԵՐԲ ՊԵՏՔ ԷՐ ՏԱՊԱԼԵԼ ԿՈՄՈՒՆԻԶՄԸ»

Վերջերս L'Express ֆրանսիական շաբաթաթերթը յուրօրինակ լայնածավալ հարցազրույց է տպել աշխարհի չեմպիոն Գարրի Կասպարովի հետ, որը ձեր ուշադրությանն ենք ներկայացնում որոշ կրճատումներով:

– **Դուք հայտարարեցիք, որ Շորթի հետ խաղը («short» անգլերեն նշանակում է կարճ) կարճատև կլինի:**

– Նման հայտարարությունները խաղ են խաղից առաջ: Մի մոռացեք, որ նույնը Շորթն էլ այդ տեսակի հայտարարություններ կատարեց իմ հասցեին: Բացի այդ, ժողովուրդը շատ է ուզում լսել իրար վատաբանող խոսքեր, որոնք իբր վկայում են կողմերի թշնամական հարաբերությունները, ինչն ավելի է հետաքրքիր դարձնում մրցամարտը:

– **Ալյոխինն ասում էր, որ շախմատիստը պետք է ատի հակառակորդին:**

– Միշտ սիրել եմ Ալյոխինի խաղաոճը: Նա ուզում է ասել, որ շախմատիստը միշտ պետք է ձգտի հաղթանակի: Միայն հաղթանակի բուռն ձգտումն է շախմատիստին բարձր մակարդակ տալիս:

– **Ո՞ւմ եք տեսնում Ձեզ արժանի մրցակից:**

– 1985 թվականից ոչ մեկը չի կարողանում հաղթել ինձ: Կարծում եմ, անպարտելի կմնամ եւս ութ տարի:

– **Ինչպիսի՞ն են Ձեր քաղաքական տեսակետները: Չէ՞ որ Դուք Ռուսաստանի Դեմոկրատական կուսակցության հիմնադիրներից եք:**

– Ես քաղաքականագետ չեմ: Բայց չէի կարող հանգիստ նստել, երբ 1990 թ. պետք էր տապալել կոմունիզմը: Ես իրատես եմ. գործը շատ է, քանի որ կոմունիզմն ամբողջովին տապալված չէ:

– **Կարպովի նկատմամբ հաղթանակը արդյոք հաղթանա՞կ էր կոմունիստական համակարգի դեմ:**

– Կարպովն ուժ էր ստանում կոմունիստական վարչակազմից: Ուշադրություն դարձնենք նրա վերջին երկու տարվա ելույթներին: Կարպովի անհաջողությունները համընկնում են կոմունիստների ձախողման հետ, որ պաշտպանում էին իրեն: Բայց Կարպովը վերջերս կրկին ուժեղ է, քանի որ նախկին կոմունիստ ընկերները կրկին քաղաքական ասպարեզ են վերադարձել:

– **Ի՞նչ եք պաշտում:**

– Ազատությունը: Ինձ հարազատ են Սոլժենիցինի, Սախարովի, Բուկովսկու մտերը:

– **Բայց ուրիշ պայքարներ էլ ունե՞ք:**

– Այո: Մի անձնական պայքար: Ես մեծ պարտք ունեմ ազգիս և ընտանիքիս հանդեպ: Հայրս կիսով չափ հրեա էր, սակայն մայրս հայ է և ես մեծացել եմ Բաքվում: Երբ մայրս մահացավ, ինչը նրան հայրենի էր. հիմա ես մտածում եմ, թե ինչ է կատարվում այնտեղ: Մայրս և տատիկս զերծ մնացին 1990 թվականի փախուստով: Այդ խաղից ես ծնունդս Բաքվում եմ: Այդ խաղից ես ծնունդս հետ 1990 թվականին ազերիների և հայերի բախումների հետեւանքով: Բաքուն ինձ համար փակ է:

Մենք ռուսերեն էինք խոսում առանց որևէ ազգության պատկանելու: Ներկայումս հայերն ամբողջովին արտագաղթել են Բաքվից, ինչպես և հրեաները: Ռուսներն էլ գրեթե ամբողջովին հեռացել են այնտեղից: Նույնիսկ ադրբեջանցիների մի մասը պատրաստվում է հեռանալ Բաքվից: Ներկայիս Բաքուն խոլամ մի մայրաքաղաք է դարձել: Բայց իմ սիրած Բաքուն մտքիցս չի հեռանում: Գ. Ա.

Հայրապետը

1964 թ. Տոկիոյում տեղի ունեցած օլիմպիական խաղերի 1500 մ վազքատարածության փոխչեմպիոն Յոզեֆ Օդլոժիլը (Չեխոսլովակիա) Պրահայում, 54 տարեկան հասակում, իր տան հետ կռվելիս մահացավ գլխին ստացած հարվածից:

1965 թ. Օդլոժիլը 2000 մ վազքատարածությունում դարձել էր աշխարհի ռեկորդակիր: Այն ժամանակ նա համրահայտ մարմնամարզուհի Վերա Կազլավսկայի ամուսինն էր, որը օլիմպիական խաղերի մեդալակիր էր:

Վերա Կազլավսկայան Չեխիայի ներկայիս օլիմպիական կոմիտեի նախագահն է, իսկ անցյալում Չեխոսլովակիայի նախագահ Վացլավ Հավելի մերձավոր խորհրդատուն էր: Կազլավսկայան 80-ական թվականներին բաժանվեց Օդլոժիլից:

Վերջինս վատ հարաբերությունների մեջ էր նաև Մարտին անունով իրենց տղայի հետ, որի հետ կռվում օրերս սպանվեց:

2 անգամ վիրահատվելուց հետո Օդլոժիլն այդպես էլ ուշքի չեկավ: Նրա 2-րդ կինը եկան իրական գործ է հարուցել Մարտինի դեմ, նրան համարելով հայրասպան: ■

Ֆուտբոլիստները մեկնեցին Շվեյցարիա

Վերջապես ՀՀ ֆուտբոլային 1-ին պատվիրակությունը դուրս է գալիս միջազգային պաշտոնական մրցասպարեզ: Հոկտեմբերի 4-ին Ցյուրիխում սկսվելու է մինչև 18 տարեկան ֆուտբոլիստների Եվրոպայի հերթական առաջնության ընտրական խմբային մրցաշարը:

Հիշեցնենք, որ Հայաստանի հավաքականի հետ նույն խմբում ընդգրկված են Շվեյցարիայի և Թուրքիայի հավաքականները: Միայն 1-ին տեղ գրաված թիմն է դուրս գալու եզրափակիչ փուլ, որի մրցումները գալիք տարի տեղի են ունենալու Պորտուգալիայում:

Ըստ մրցակարգի, 3 հավաքականները 2 շրջանով միմյանց հարկի տակ մրցելով պետք է որոշեին հաղթողին, սակայն հաշվի առնելով քաղաքական իրավիճակը, կողմերի համաձայնությամբ որոշվեց այն մեկ շրջանով անցկացնել Շվեյցարիայում: Խաղացանկն այսպիսին է.

Հոկտեմբեր
4-ին Հայաստան-Թուրքիա
6-ին Շվեյցարիա-Թուրքիա
8-ին Շվեյցարիա-Հայաստան

Մեր ընտրանին, որի գլխավոր մարզիչն է հանրապետության վաստակավոր մարզիչ, սպորտի վարպետ Վազգեն Հայրապետյանը, երեկ մեկնեց Մոսկվա, իսկ այնտեղից կուղեւորվի Ցյուրիխ: Թիմը վերջին ստուգողական հանդիպումն անցկացրեց ՀՀ 1-ին խմբի առաջնությունում հանդես եկող ՖԻՄԱ-ի հետ, որին հաղթեց 6-1 հաշվով:

Ահա ՀՀ 18 տարեկան ֆուտբոլիստների հավաքականի կազմը.

1. Մկրտչյան Տիգրան («Մալաթիա-Կիլ.»)
2. Ռսկանյան Արամ («Մալաթիա-Կիլիկ.»)
3. Պապաբողյան Արմեն (ՀԱԸՄ)
4. Հովհաննիսյան Արմեն («Կոտայք»)
5. Հայրապետյան Էրիկ («Կոտայք»)
6. Հովհաննիսյան Համլետ («Մալաթիա»)
7. Խաչատրյան Արթուր («Շիրակոնց»)
8. Գեւորգյան Հայկ (ՀԱԸՄ)
9. Սնեդյան Ալբերտ (ՖԻՄԱ)
10. Միրիջանյան Գեւորգ («Նաիրիտ»)
11. Խաչատրյան Գեորգի (ՀՀ ֆուտ. դպրոց)
12. Թումանյան Արթուր (ՖԻՄԱ)
13. Եսայան Ասատուր (ՀՕՀՄԻ)
14. Ամիրզյան Արման («Շիրակոնց»)
15. Արշակյան Արթուր («Նաիրիտ»)

Պատվիրակության ղեկավարն է ՀՀ ֆուտբոլի ֆեդերացիայի նախագահ Նիկոլայ Ղազարյանը: ■

«Բարսելոնը» խրկոծվում է, բայց հաղթում

Արեւմտյան Եվրոպայի ֆուտբոլային շրջանակները զարմանքով արձանագրեցին չեմպիոնների գավաթի խաղարկության 1/16-րդ եզրափակիչի առաջին խաղում «Բարսելոնի» պարտությունը Կիեւի «Դինամոյից» (1-3), որը նախկին զորությունը չունի: Իսպանական հանրահայտ թիմը 1991 թվականին կիեւցիներին հեշտությամբ հաղթել էր եվրոպական երկրների գավաթակիրների գավաթի խաղարկությունում, իսկ 1992-ին նաև չեմպիոնների գավաթին տիրելու ճանապարհին (2-0, 3-0): Դանիացի Մայքլ Լաուդրուպի թիմը, շատերի կարծիքով, ծանր պարտություն ստացավ: Իսպանացիների համար դա մի նոր անսպասելի երեւույթ էր: Օրինակ, իսպանական «Սպորտ» թերթը 12 էջ հատկացրեց այդ ցնցումային խաղին, այն սկսելով առաջին էջից և վերնագրելով «Վտանգ» բառով:

Այդ ամենը վկայում է իսպանացիների անսահման սերը ֆուտբոլի նկատմամբ: Մադրիդի շատ օրաթերթեր, որոնք չեն սիրում Կատալոնիայի (Բարսելոնի) նահանգի ամենաուժեղ թիմին, մեծածավալ արտահայտեցին հեղինակավոր թիմի հասցեին: Բայց անկախ ամեն ինչից «Բարսելոնը», «Միլանի» ղեկավարների և խաղացողների կարծիքով, չեմպիոնների գավաթի խաղարկությունում ամենավտանգավոր թիմն է իրենց համար: Ուշագրավ է, որ կիեւյան դաժը պարտությունից հետո նույնիսկ «Բարսելոնի» հանրահայտ մարզիչ Յոհան Կրոյֆը վստահ էր, որ իր թիմը հաջորդ փուլ դուրս կգա: Եվ այդպես էլ եղավ. «Բարսելոնը» սեփական հարկի տակ անհրաժեշտ հաշվով (4-1) հաղթանակ տարավ և դուրս եկավ 1/8-րդ եզրափակիչ, միաժամանակ ատյակ հասցնելով իր չկամեցողներին: Ինչ վերաբերում է Կիեւի «Դինամոյին», վերջերս լայնորեն տարածվել են այն լուրերը, որ Երևանի այդ հեղինակավոր թիմը հայտնվել է դրամական ծանր կացության մեջ և ուզում է մի շարք առաջատար ֆուտբոլիստների վաճառել Արեւմտյան Եվրոպայի հայտնի թիմերին, չնայած որ չեմպիոնների գավաթի խաղարկությունում հաջող ելույթները կարող են օգնել հաղթահարելու ֆինանսական ճգնաժամը: Ինչպես հայտնի է, Կիեւի «Դինամոյում» է նաև նախկին առաջացի Երվանդ Սուքիասյանը, որի պայմանագիրը վերջանում է այս տարվա դեկտեմբերին: Ըստ որոշ աղբյուրների, «Դինամոյի» ղեկավարներն ուզում են երկարաձգել պայմանագիրը հայ ֆուտբոլիստի հետ, որը հնարավորություն կտա հետագայում իրենց ծննդյան տարբերակով վաճառել նրան:

ԳՐԻԳՈՐ ԱՍԻՐՅԱՆ
Վաղանա, Իտալիա

Բաժինը վարում է ՍԱՐԳԻՍ ԲԱՐԽՈՒԴԱՐՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

ԳԽ

ՄԵՐ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ ՉԻ՞ ԸՆԴՕՐԻՆԱԿՈՒՄ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ԳԵՐԱԳՈՒՅՆ ԽՈՐՀՐԴԻՆ

կամ դատեր մամուլի կենտրոնում

Ես համաձայն չեմ այն գնահատականների հետ, թե Գերագույն խորհուրդը զբաղված է անպտուղ քննարկումներով, այսպիսի հայտարարությամբ սկսեց իր մամուլի ասուլիսը ՀՀ ԳԽ մամուլի կենտրոնի ղեկավար Աշոտ Անեսյանը, անդրադառնալով սեպտեմբերի 14-15-ին խորհրդարանի կատարած աշխատանքին մամուլում տրված գնահատականներին: Մամուլի կենտրոնի ղեկավարի գնահատականն ընդունվեց ընդամենը որպես ի գիտություն, քանի որ դեռեւս մամուլի մասին օրենքով ոչ ոք չի արգելել, որպեսզի պատգամավորների կատարած աշխատանքի գնահատականները համաձայնեցվեն վերոհիշյալ պաշտոնական մարմինների հետ կամ էլ հաշվի առնեն նրանց կարծիքները:

Աշոտ Անեսյանը ասաց, որ մեկ ամսվա ընթացքում տեղի է ունեցել 5 նիստ, որից 2 օրը քննարկվել է նստաշրջանի ընդհանուր օրակարգը, մնացած երկու օրվա ընթացքում ընդունվել է երկու օրենք «Երաշխավորությամբ գործող ձեռնարկությունների մասին» եւ «Շահույթ ստանալու նպատակ չհետապնդող կազմակերպությունների մասին», ինչպես նաեւ ընդունվել է մոտ 15 որոշում, ինչն առաջընթաց կարելի է համարել մեր պատգամավորների համար:

Սակայն այդ ընթացքում խորհրդարանում պատգամավոր Ֆերդինանդ Ղազարյանի կողմից բարձրացվել է նաեւ Գերագույն խորհրդի լիազորությունների վաղաժամկետ դադարեցման եւ նոր ընտրությունների մասին հարցը:

Բնականաբար շատերն այդ փաստն ընդունեցին որպես Ռուսաստանում կատարվող դեպքերի ընդօրինակում: Աշոտ Անեսյանի ասելով, երբ հիմա Ռուսաստանում նման իրադարձություններ չկատարվեին, ապա Հայաստանի խորհրդարանում բարձրացված հարցը կընկալվեր նորմալ: Եւ հետո, նրա կարծիքով, դժվար թե նոր խորհրդարանը, երբ այն ընտրվի, որակապես տարբերվի հնից:

Բացի այդ, կա նաեւ մի այլ կարեւոր փաստ: ԳԽ բարեփոխումների եւ նախագահությանն անվստահություն հայտնելու հարցերը բարձրացվել են դեռեւս անցած տարի, սակայն ներկա քննարկումները միմիայն հետաձգված հարցերի շարունակությունն են:

Ինչ վերաբերում է ԳԽ նախագահության ֆունկցիաներին, ապա ըստ մամուլի կենտրոնի ղեկավարի, դրանք հիմնականում նեղանում են խորհրդարանի աշխատանքների կազմակերպումը, հանձնաժողովների աշխատանքների համակարգումը, շրջանային խորհուրդների նախագահների աշխատանքների գնահատումը եւ այլն: Եւ հետո Գերագույն խորհրդի նախագահությունը լիարժեք իմաստով քաղաքական մարմին չի կարելի համարել եւ ըստ Անեսյանի, ավելի լայն քաղաքական լիազորություններ պետք չէ տալ:

Մի հարցում ԳԽ մամուլի կենտրոնի ղեկավարն այնուամենայնիվ համաձայնեց 4-րդ իշխանության ներկայացուցիչների հետ, նշելով, թե խորհրդարանի աշխատանքը հեռու է անթերի լինելուց, բայց յուրաքանչյուր քննադատություն ըստ նրա պետք է լինի տեղին եւ ըստ էության:

Այնպես որ, վատ չէ, երբ ժամանակ առ ժամանակ լրագրողներին հիշեցնում են իրենց մասնագիտական պարտականությունների կատարման մասին, եւ միջնորդավորված պատվերներ տալիս: Դա նույնպես դիվանագիտություն է, թե գործելակերպ՝ դժվար է ասել: Ա. Հ.

ԼՂՀ ԳԽ նստաշրջանը կրկին չկայացավ: Քվորումի բացակայության պատճառով սեպտեմբերի 30-ին հայտարարված ԼՂՀ Գերագույն խորհրդի նիստը չկայացավ: Այս մասին հաղորդում են ԼՂՀ լրատվության եւ մամուլի դեպարտամենտից: Ղարաբաղի խորհրդարանի աշխատանքների վերսկսման ժամկետների մասին կհայտնվի լրացուցիչ: Սնարք

ԲՈՒԺՈՒՄ ԱՌԱՆՑ ԴԵՂԱՄԻՋՈՑՆԵՐԻ

Էքստրասենս Ա. Ս. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆԸ բուժում է՝ երեւանյան հիվանդություն, գիրացություն, խրոնիկական տոնզիլիտ, բրոնխոպատիաներ, հայմորիտ, ֆրոնտիտ, գլխացավ, գլխապտույտ, հոդացավ, նյարդային համակարգի հյուծվածություն, օրգանների ֆունկցիոնալ խանգարումներ:

Հասցեն՝ Երեւան, Մուրացանի փ. 115, երկաթգծի հիվանդանոց, 5-րդ հարկ, 518 սենյակ

Ընդունելությունն ամեն օր (բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից) ժամը 09:00-12:00:

հեռախոս 45-60-34

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍՆԵՐԻ ԵՎ ՏՈՆԱՎԱՃԱՌՆԵՐԻ «ԱՐՄԷՔՍՊՈ» ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԻ ՏՈՒՐԻԶՄԻ ԲԱԺԻՆԸ ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է ՁԵԶ ՈՒՂԵՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏԵՎՅԱԼ ԵՐԹՈՒՂԻՆԵՐՈՎ.

խմբակային

Ֆրանսիա, Շվեյցարիա, Անգլիա, Եգիպտոս, Արաբական Էմիրություններ, Վիետնամ, Ավստրալիա

Անհատական

Գերմանիա, ԱՄՆ, ՀԱՀ, Արաբական Էմիրություններ, Հունաստան, Շվեյցարիա, Պորտուգալիա, Բենիլյուքս

Հասցեն՝ Մոսկովյան 35
Հեռ.՝ 53-33-21

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆՅԱՆ ԵՎ ՆԵՐՔԻՆ ՏՈՒՐԻԶՄԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆԸ

հրավիրում է բոլոր ցանկացողներին հաճելի եւ շահավետ ճանապարհորդությունների:

ԵՐԵՎԱՆ-ՀԱԼԵՊ-ԵՐԵՎԱՆ
ուղիղ չվերթով հոկտեմբերի 2-ին եւ յուրաքանչյուր 7 օրը մեկ:

ԵՐԵՎԱՆ-ՊԼՈՎԴԻՎ-ԵՐԵՎԱՆ
ուղիղ չվերթով հոկտեմբերի 8-ին եւ յուրաքանչյուր 14 օրը մեկ:

ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԷՄԻՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ
ուղիղ չվերթ հոկտեմբերի 6-ին եւ յուրաքանչյուր 7 օրը մեկ:

Ձեզ սպասում է ոչ միայն հաճելի հանգիստ, այլեւ կարող եք գնումներ կատարել Հալեպի եւ Պլովդիվի առաջնակարգ խանութներից:
Ցանկացողները կարող են դիմել «Էրեբունի» հյուրանոց, 3-րդ հարկ, սենյակներ 22, 27, 28 կամ զանգահարել 58.76.26, 56.06.35, 58.06.69, 58.63.91 հեռախոսահամարներով:

ALEV company

«ԱԼԵՎ» ֆիրման ընդունում է բնակչությունից եւ հիմնարկներից ժողովրդական սպառման ապրանքներ, կենցաղային սարքեր, սնունդ, սիգարետներ կոմիսիոն հիմունքներով:

Հասցեն՝
Երեւան, «Էրեբունի» հյուրանոց, 448 սենյակ, հեռախոս 560570:
Զանգահարել ժամը 10-ից 18-ը:

«Արարատ» ավիաընկերությունը հանդիսանալով «Հայկական Ավիաուղիներ» ավիաընկերության պետական դուստր ձեռնարկություն, կատարում է կանոնավոր չվերթներ Երեւանից («Էրեբունի» օդանավակայան)

ՍՈՉԻ, ՍՏԱՎՐՈՊՈԼ, ՎԼԱԴԻԿԱՎԿԱԶ, ՄԱԽԱՉԿԱԼԱ, ԲԱԹՈՒՄԻ, ՆԱԼՉԻԿ, ԳՐՈԶՆԻ

երթուղիներով, ինչպես նաեւ եռադարձ:

Դուք կարող եք պատվիրել չվերթ «Յակ-40» ինքնաթիռի սրահային տարբերակով ԱՊՀ երկրներ եւ արտասահման, ինչպես նաեւ իրականացնել բեռների տեղափոխում «Ան-32» ինքնաթիռով ԱՊՀ ցանկացած քաղաք: Մենք ընդունում ենք անհատներից եւ ձեռնարկություններից, բարեկարգ 50 տեղանոց «Ան-24» ինքնաթիռով մարդատար եւ տուրիստական չվերթների կատարման պատվերներ:

«Արարատ» ավիաընկերության «Մի-8» ուղղաթիռները կօգնեն Ձեզ՝ ուղեւորների եւ ուղեբեռների, փոստի տեղափոխման հարցերում, բնակչությանը բուժօգնություն հասցնելու, ավտոմայրուղիների, ջրանցքների, գետերի, գազամուղների, բարձր լարման գծերի հետազոտման եւ պարեկավորման աշխատանքներում, երկրաբանական հետախուզական եւ արշավախմբերի սպասարկման Հայաստանի տարածքում էքսկուրսիոն թռիչքների կազմակերպման գործում:

Հասցեն՝ Երեւան, Արշակունյաց 135, հեռախոս 486941, 484761, ֆաքս 448987

ԱՐԱՐԱՏ ԱՎԻԱԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՆՈՅ

«ՆՈՅ» ԲԱՆԿԸ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԻՑ ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ Է ԱՎԱՆԴՆԵՐ ԵՎ ՎՃԱՐՈՒՄ Է՝

3 ամսվա համար 45%
6 ամսվա համար 100%
1 տարվա համար 300%

Ոչ փոքր գումարների դեպքում կատարվում է ամենամսյա վճարումներ:
«Նոյ» բանկը տրամադրում է կանխիկ վարկեր:

ԴԻՄԵՑԵՔ

«Նոյ» բանկ՝ կայուն դիվիդենտներ, նվազագույն ռիսկ

«Անի» հյուրանոց 507, 514 սենյակներ հեռ. 59-45-14, 56-49-30
Չեխովի 23, հեռ. 46-25-27 Հանրապետության 67, հեռ. 56-51-07

Աշխատանքային ժամեր՝ ամեն օր 10:00-16:00
Բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից:

Լուրերի Հոսք

Պարզվել է հանցագործի ով լինելը

Պարզվել է երեքշաբթի Օմսկում մի խումբ երեխաներ պատանդ վերցրած եւ մինչեւ Սանկտ Պետերբուրգ ինքնաթիռ պահանջող հանցագործի ով լինելը: Նա Աֆղանստանում ծառայել է որպես դեսանտային, ծնվել է Սվերդլովսկում: Հայտնի է եւ նրա ազգանունը, որն առայժմ չի հրապարակվում, քանի որ Սանկտ Պետերբուրգի իրավապահ մարմինները որոնում են նրա հանցակիցներին, որոնք պետք է նրան միանային Սանկտ Պետերբուրգում, ինքնաթիռի վայրէջքից հետո: Փորձաքննությունը ցույց է տվել, որ հանցագործը զինված էր ինքնաշեն պայթուցիկ սարքով, որի պայթելու դեպքում 200 մետր շառավղով շրջակայքը վտանգված կլիներ: Հիշեցնենք, որ վնասազերծման գործողությունների հետեւանքով հանցագործը սպանվել էր: ԻՖ

Չինաստանում պայքարում են հանցագործությունների դեմ

Չինական արդարադատությունը հանցագործությունների դեմ պայքարի համազգային ծրագրի շրջանակներում կազմակերպում է մի շարք դատավարություններ բարձրագույն պատժամիջոցի կիրառումով: Միայն այս շաբաթ հարավչինական Գուանդուն գավառում մահապատժի է ենթարկվել 5 հոգի: Ինչպես հաղորդում է «Գունմին ժբաո» թերթը, հանցագործները զբաղվում էին Չինաստանի հանցագործ աշխարհի համար գործունեության նոր տարատեսակով, կիդնեփինգով՝ երեխաների հափշտակությամբ: Միջուան հարավարեւմտյան գավառի դատարանները անցած շաբաթ, ավելի տվյալներով, մահապատժի են դատապարտել 30-ից ավելի մարդասպանների: Այնուհանդերձ մահապատիժների «ամենառատ» օրն անցած երեքշաբթին էր: Արեւելյան Ցզյանսի գավառի դատարաններն այդ օրը մահապատժի են ենթարկել միանգամից 80 հոգու: Ըստ «Յանչեն Վանբաո» թերթի, տեղական արդարադատությունը նրանց մեղադրել է կողոպուտների, գողության եւ ավտոճանապարհների թալանի մեջ: Նույն շաբաթ հայտարարվել է ամենամեծ ֆինանսական սկանդալի մասին: Մեղավորները՝ ֆինանսական համակարգի նախկին 8 աշխատողները գնդակահարվել են պետական ունեցվածքի մեծ չափերի հասնող հափշտակությունների համար:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Չինական կահույք ձեռք չեմ բերել

Բելառուսի Գերագույն խորհրդի նախագահ Ստանիսլավ Շուշկեւիչը կոչ է արտահայտվել հանցագործության դեմ պայքարի եւ ազգային անվտանգության գծով պետքարտուղար Գենադի Դանիլովի պաշտոնազրկման օգտին: Դրա համար առիթ է հանդիսացել այն, որ «Ժողովրդական թերթի» խմբագրի հետ զրույցում Դանիլովը հայտարարել է, որ Գերագույն խորհրդի նախագահը Չինաստան կատարած այցելությունից իր հետ բերել է չինական կահույք: Շուշկեւիչը հերքել է այդ լուրը եւ նշել, որ «եթե Կեբիչը թողնի Դանիլովին իր կառավարության կազմում, դա արտակարգ դեպք կլինի»: «Քաղաքական կառավարությունում այդպիսի մարդիկ տեղ չպետք է ունենան», ասել է նա: ԻՖ

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ՝ «Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ

Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ. 521635

Խմբագիր
ՅԱՄԼԵՏ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ /581841

Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ /562863

Apple® Macintosh® համակարգչային շարուածք «Ազգ» թերթի

Azg armenian daily

Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st., Yerevan, Armenia, 375010

Ռեկլամի ձեւավորման եւ տառատեսակների հեղինակ [illegible]

ՀՀ նախարարների խորհրդին առընթեր «Պարբերական» հրատ. տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2

Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Տպաքանակ 38 000. [illegible] 1605

Ստորագրված է տպագրության 1. 10. 1993

digitised by A.R.A.R.@